NORSK VEILEDER TIL VOLUNTARY STANDARD (VS)

Versjon: 1.0, sist oppdatert: 23.10.2026

Innledning

Den frivillige rapporteringsstandarden, Voluntary Standard (VS) er et viktig bidrag for å sikre relevant og sammenlignbar bærekraftsrapportering av høy kvalitet. Standarden er vedtatt av EU-kommisjonen og bygger på VSME, som ble utarbeidet av den europeiske standardsetterorganisasjonen, EFRAG. Formålet med standarden er å gi foretak et enkelt rammeverk for å rapportere bærekraftsinformasjon til ulike interessenter, eksempelvis store rapporteringspliktige foretak, finansforetak, ideelle organisasjoner, fagforeninger og akademia. Målgruppen for standarden er foretak som ikke er omfattet av pliktig bærekraftsrapportering etter regnskapsloven. Standarden kan også bistå foretak med å jobbe strategisk med sine bærekraftsprestasjoner, og slik bidra til en rettferdig, grønn omstilling.

Denne veiledningen er utarbeidet på frivillig basis av en arbeidsgruppe med representanter fra NHO, Revisorforeningen, Regnskap Norge, Brønnøysundregistrene, NHO Byggenæringen og Finans Norge. Veiledningen er en del av et større prosjekt for å gjøre rapportert bærekraftsinformasjon av høy kvalitet lett tilgjengelig. Arbeidsgruppen ønsker å takke representanter fra fagmiljøer, myndigheter og alle andre som har gitt innspill i høringsrunden, for verdifulle bidrag til arbeidet.

Om EUs standard for frivillig bærekraftsrapportering

Denne veiledningen tar utgangspunkt i Voluntary Standard. EU-kommisjonen publiserte 21. september 2026 den frivillige bærekraftsrapporteringsstandarden (Voluntary Standard) som forordning (EU) 2026/1560 i Official Journal, med ikrafttredelse 24. september. Målgruppen for standarden er foretak med inntil1000 ansatte. Standarden skal fungere som en grense for hvilken bærekraftsinformasjon rapporteringspliktige virksomheter kan be om fra slike foretak i verdikjeden for CSRD-formål.

Voluntary Standard innebærer i all hovedsak en videreføring av forløperen VSME. På nåværende tidspunkt foreligger ikke en offisiell norsk oversettelse av Voluntary Standard, men oversettelsen av sentrale begreper i standarden er hentet fra Finansdepartementets offisielle oversettelse av forløperen VSME.

Mål og forutsetninger

Målet med denne veiledningen er å hjelpe til å gjøre det enklere å rapportere etter Voluntary Standard (VS). Det er en styrke for både rapporterende foretak og brukere av rapporteringen at vesentlig informasjon er sammenlignbar og lett tilgjengelig.

REGNSKAP NORGE Revisorforeningen NHO Finans Norge Brønnøysundregistrene

BITS NHO Byggenæringen

Veiledningen tar utgangspunkt i anerkjente kilder, diskusjon i arbeidsgruppen og høringsinnspill fra ulike interessenter. Veilederen er ikke ment som en fasit eller en fortolkning av standarden, men som et bidrag til forenkling og inspirasjon.

Gjennomgående vil vi komme med eksempler til inspirasjon og nytte, og vise til etablert fortolkning. Ved eventuell tvil er det alltid gjeldende standard, veiledning og supplerende veiledningsmateriell fra standardsetteren som er gjeldende. Veiledningen tar utgangspunkt i at det enkelte foretaket kjenner sine forhold best, og dermed kan ta valg og beslutninger i rapporteringen som passer med eget foretak.

Brukerveiledning

Denne veiledningen tar utgangspunkt i de konkrete opplysningskravene og datapunktene i Voluntary Standard og EFRAGs Voluntary Standard Guidance (2026).

Opplysningskravene angir hva foretaket skal rapportere på et overordnet nivå (for eksempel *B1 – Grunnlag for utarbeiding*), mens **datapunktene** viser hvilke konkrete opplysninger som skal gis (for eksempel datapunkt 27 a), 27 b), 25 ...).

I denne veiledningen er alle datapunkter fra standarden samlet i tabeller under hvert opplysningskrav. Datapunktene er gjengitt ordrett, og det er lagt til en kolonne som viser deres kategori (se mer om ulike kategorier av opplysningskrav under kapitlet «standardens struktur»

Etter hver tabell følger selve veiledningen til opplysningskravene. Denne inkluderer formål, eventuelle forklaringer av begreper og definisjoner, samt der det er relevant, omtale av behov for datagrunnlag og bruk av beregningsmetoder til de ulike datapunktene. Det vises også til relevante lenker til anerkjente kilder og faglige råd, samt eksempler på beregninger og rapportering i egne tekstbokser.

Denne veiledningen er først og fremst ment som et supplement til veiledning fra standardsetteren, samt begrepsdefinisjonene i vedlegg A. Vi anbefaler derfor å også bruke disse aktivt ved utarbeidelsen av rapporten.

EFRAG har utarbeidet en «knowledge hub» som gir inngående informasjon og tilgang til opplysningskrav og veileder. Mer informasjon finnes her:
https://knowledgehub.efrag.org/eng

Innholdsfortegnelse

Utarbeidelse av rapporten 4
Standardens struktur 4
Prinsipper for utarbeidelse av rapporten 6
Dobbel vesentlighetsanalyse 12
Grunnmodul: Generelle opplysninger 14
B1 – Grunnlag for utarbeiding 14
B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi 17
Grunnmodul: Indikatorer for miljø 19
B3 – Energi og klimagassutslipp 19
B4 – Forurensning av luft, vann og jord 28
B5 – Biologisk mangfold 30
B6 – Vann 32
B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering 38
Grunnmodul: Sosiale indikatorer 42
B8 – Arbeidsstyrken – Generelle egenskaper 43
B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet 45
B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring 47
Grunnmodul: Indikatorer for god forretningsskikk 50
B11 – Dommer og bøter for korrupsjon og bestikkelser 50
Detaljert modul: Generelle opplysninger 51
C1 – Strategi: Forretningsmodell og bærekraft – Relaterte initiativer 51
C2 – Beskrivelse av rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi 53
Detaljert modul: Indikatorer for miljø 55
Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul) 55
C3 – Mål for reduksjon av klimagassutslipp og klimaomstilling 56
C4 – Klimarisiko 59
Detaljert modul: Sosiale indikatorer 61
C5 – Generelle tilleggsopplysninger om arbeidsstyrken 61
C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser 63
C7 – Menneskerettighetshendelser 65
Detaljert modul: Indikatorer for god forretningsskikk 66
C8 – Inntekter fra visse aktiviteter 66
C9 – Kjønnsfordeling i styringsorgan 68

Utarbeidelse av rapporten

Standardens struktur

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
6	Denne standarden har to moduler som foretak kan bruke for å utarbeide bærekraftsrapporten: **(a) Grunnmodul:** Opplysninger (B1 og B2) og grunnleggende indikatorer (B3 til B11). Denne modulen er måltilnærmingen for mikroforetak og utgjør et minstekrav for andre foretak, og **(b) Detaljert modul:** Denne modulen fastsetter datapunkter som sannsynligvis vil bli etterspurt av foretakets banker, investorer og bedriftskunder, i tillegg til grunnmodulens opplysningskrav B1-B11. Datapunkt 27 nedenfor illustrerer tilgjengelige alternativer for utarbeiding av bærekraftsrapport i henhold til standarden, gjennom bruk av en eller flere av disse modulene.	Forklarende datapunkt
7	Bruk av grunnmodulen er en forutsetning for å kunne bruke detaljert modul	Forklarende datapunkt
8	Denne standarden inneholder ulike typer datapunkter, inkludert datapunkter som er nødvendige for foretak som anvender standarden, opplysninger som bare er nødvendige dersom særlige omstendigheter foreligger, som er omfattet av relevansprinsippet beskrevet i datapunkt 15, datapunkter som er frivillige, og datapunkter som kun skal tas i betraktning ved rapportering av sektorspesifikk informasjon. For å sikre at standarden er forholdsmessig for foretak av ulik størrelse, er enkelte datapunkter frivillige for foretak med 10 ansatte eller færre, selv om de utgjør obligatoriske datapunkter for andre foretak som rapporterer etter standarden. Slike tilfeller er angitt i standarden ved bruk av tekst i hakeparenteser.	Forklarende datapunkt
9	Begrepene som benyttes i standarden er definert i Vedlegg A, Definisjoner. Gjennom hele standarden er begrepene definert i ordlisten (Vedlegg A) angitt med fete typer og kursiv, unntatt når et definert begrep brukes mer enn én gang i samme avsnitt.	Forklarende datapunkt

Valg av modul og struktur

Standarden åpner for to alternative måter å rapportere på:

- **Grunnmodul (alternativ A under punkt 27(a))**
  Foretaket rapporterer kun i henhold til grunnmodulen. For å kunne oppgi at rapporteringen er i samsvar med Voluntary Standard, må alle obligatoriske datapunkter i grunnmodulen rapporteres. Dette er minimumsnivået i standarden.Foretaket kan også rapportere i henhold til grunnmodulen (i sin helhet), og supplere med datapunkter fra den detaljerte modulen.
- **Grunnmodul + detaljert modul (alternativ B under punkt 27(a))**
  Foretaket rapporterer etter både grunnmodulen og den detaljerte modulen i sin helhet. Dette innebærer at alle obligatoriske datapunkter i begge modulene må rapporteres.

Kategorier av opplysningskrav og datapunkter

Standarden opererer med ulike typer av datapunkter:

- **Nødvendig:** Opplysninger som er nødvendige for foretak som anvender standarden
- **Nødvendig dersom relevant:** Opplysninger som bare er nødvendige dersom særlige omstendigheter foreligger (omfattet av relevansprinsippet i datapunkt 15)
- **Frivillig**: Frivillige opplysninger som foretaket kan rapportere
- **Frivillig for virksomheter med 10 eller færre ansatte:** Enkelte opplysninger er plassert i ulike kategorier avhengig av om foretaket har 10 eller færre ansatte.
- **Sektorrelevant:** Tilleggsopplysninger som det er hensiktsmessig å rapportere fordi de gjelder bærekraftsforhold som er vanlige i sektoren foretaket opererer i
- **Forklarende datapunkt**: Datapunkt som kun gir forklarende informasjon eller veiledning og ikke i seg selv innebærer krav om rapportering

Rapportens struktur

Standarden stiller ingen krav til å følge en bestemt struktur eller rekkefølge for hvordan opplysningene skal representeres.

EKSEMPEL PÅ STRUKTUR

1. Datapunkter fra grunnmodul, deretter punkter fra detaljert modul, eller
2. Tematisk inndeling etter ESG-struktur. Denne inndelingen kan gi leseren best oversikt i tilfeller hvor en velger å legge til foretaksspesifikke opplysninger (se «Etterlevelse av standard» og «Dobbel vesentlighetsanalyse»)

Prinsipper for utarbeidelse av rapporten

Etterlevelse av standarden

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
10	Denne standarden fastsetter krav som setter foretaket i stand til å gi relevante opplysninger om følgende: (a) hvordan det har hatt og sannsynligvis vil ha positiv eller negativ påvirkning på mennesker eller miljø på kort, mellomlang eller lang sikt, og (b) hvordan miljøforhold og sosiale forhold har påvirket eller sannsynligvis vil påvirke foretakets finansielle stilling, resultater og kontantstrømmer på kort, mellomlang eller lang sikt.	Forklarende datapunkt
11	Foretaket skal rapportere opplysninger som er relevante, pålitelige, sammenlignbare, forståelige og etterprøvbare.	Forklarende datapunkt
12	Avhengig av hvilke aktiviteter foretaket driver, kan det være hensiktsmessig å inkludere tilleggsinformasjon (måltall og/eller tekstlige opplysninger) som ikke omfattes av denne standarden, for å rapportere bærekraftsinformasjon om forhold som er vanlige i foretakets sektor (det vil si forhold som typisk forekommer i virksomheter innenfor en bestemt bransje eller næring) eller som er særegne for foretaket. Dette bidrar til at informasjonen blir relevant, dekkende, sammenlignbar, forståelig og verifiserbar. Dette omfatter også en vurdering av informasjon om klimagassutslipp i verdikjeden (scope 3-utslipp), se punkt 49 til 52 i denne standarden. Vedlegg B inneholder en liste over mulige bærekraftstemaer.	Forklarende datapunkt
13	Foretaket kan supplere måleindikatorene fra grunnmodul og detaljert modul med ytterligere kvalitative og/eller kvantitative opplysninger i den grad det er hensiktsmessig i henhold til datapunkt 12 ovenfor.	Forklarende datapunkt

Standarden bygger på samme konseptuelle tilnærming til bærekraft som pliktig bærekraftsrapportering (CSRD/ESRS). Forhold foretaket påvirker gjennom sin virksomhet (påvirkningsvesentlighet) og forhold foretaket påvirkes av (finansiell vesentlighet) er begge relevante.

Voluntary Standard stiller imidlertid ikke krav om at foretaket gjennomfører en dobbel vesentlighetsanalyse (DVA). Les mer om DVA under Dobbel vesentlighetsanalyse. I stedet er rapporteringskravene i modulene utformet slik at opplysningene som rapporteres, samlet dekker begge perspektiver.

Foretaket skal rapportere opplysninger som er relevante, troverdig gjengitt, sammenlignbare, verifiserbare og forståelige. Voluntary Standard inneholder ikke egne definisjoner av disse kvalitative egenskapene. ESRS 1 vedlegg B gir imidlertid nærmere beskrivelser av dem. Under gis en kortfattet, men ikke uttømmende, oppsummering av hvordan disse begrepene er beskrevet i ESRS:

- **Relevant:** Bærekraftsopplysninger er relevante når de kan påvirke brukernes beslutninger. Opplysninger er relevante dersom de enten bidrar til å vurdere framtidig utvikling eller bekrefter eller endrer tidligere vurderinger. Rapporten skal derimot ikke fylles med detaljer som ikke har beslutningsverdi.

- **Pålitelig:** Opplysningene gir et riktig og balansert bilde av de forholdene de beskriver. Dette forutsetter at opplysningene er fullstendige, nøytrale og uten vesentlige feil. Estimater og framoverskuende opplysninger skal være tydelig identifisert og basert på rimelige, dokumenterte forutsetninger, med forklaring av usikkerhet og begrensninger.

- **Sammenliknbar**: Opplysningene skal kunne vurderes opp mot tilsvarende opplysninger fra foretaket i tidligere rapporteringsperioder og mot opplysninger fra andre foretak, særlig innen samme bransje. Dette forutsetter anvendelse av de samme metodene, definisjonene og forutsetningene over tid.

- **Forståelig:** Informasjonen bør presenteres klart og strukturert, med forklaringer der det er relevant og nødvendig (for eksempel hvordan data er innhentet, beregninger er estimert etc.)

- **Etterprøvbar:** Opplysningene skal være dokumentert og presentert på en måte som gjør det mulig for uavhengige og kyndige aktører å vurdere om de gir et troverdig bilde. Dette forutsetter åpenhet om datagrunnlag, metoder, sentrale forutsetninger og eventuelle estimater, slik at både tall og vurderinger kan kontrolleres og forstås.

Avhengig av bransje og forretningsmodell, kan det være hensiktsmessig å inkludere flere indikatorer/mer informasjon i rapporten utover de som omfattes av standarden. Vedlegg B til standarden inneholder en liste over mulige bærekraftsforhold som kan være aktuelle å legge til informasjon om.

Sammenlignbare opplysninger

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
14	Fra og med det andre rapporteringsåret skal foretaket opplyse om sammenligningstall for foregående år, med unntak av datapunkter som rapporteres for første gang.	Forklarende datapunkt

Ved første gangs rapportering er det ikke krav om å inkludere sammenligningstall for foregående år. Kravet om sammenligningstall gjelder fra og med andre rapporteringsår.

Vær oppmerksom på at pkt. 14 skal vurderes *per datapunkt*, og for kvantitative opplysninger. Dersom et datapunkt rapporteres for første gang, er det med andre ord ikke krav om sammenlignbare opplysninger for dette datapunktet, selv om foretaket har rapportert etter VS tidligere.

Det kan likevel være hensiktsmessig å inkludere sammenlignbare opplysninger allerede i første rapporteringsår, dersom det finnes pålitelige data for foregående år, for eksempel informasjon fra eksisterende systemer som HR- eller økonomisystemer. Dette forutsetter at prinsippet om sammenliknbarhet er ivaretatt, herunder at metodevalg, forutsetninger og datagrunnlag er konsistente over tid.

Relevansprinsipp

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
15	Enkelte opplysninger er kun relevant under særlige omstendigheter. Instruksene for de enkelte opplysningskrav angir slike omstendigheter og hvilke opplysninger som kun skal rapporteres dersom foretaket anser disse for å være "relevante". Når en slik opplysning er utelatt, antas det at den ikke er relevant for foretaket.	Forklarende datapunkt

Datapunktene i standarden er av ulik karakter, slik omtalt under kapitlet «struktur i standarden». Nødvendige opplysninger skal alltid rapporteres, uavhengig av om de anses som vesentlige eller betydningsfulle for foretaket.

Opplysninger betinget av relevansprinsippet («if applicable» på engelsk) innebærer at opplysninger skal rapporteres dersom den angitte betingelsen *faktisk gjelder for foretaket*. Dersom forholdet ikke gjelder for foretaket, kan opplysningen utelates.

Foretaket må derfor vurdere om aktiviteten, forholdet eller situasjonen som beskrives i opplysningskravet gjelder foretaket. I noen tilfeller er vurderingen rett frem, for eksempel der standarden angir terskelverdier eller andre klart definerte kriterier (For eksempel: opplysningskrav C9 datapunkt 64 *«Dersom foretaket har et styringsorgan, skal det oppgi dets kjønnsfordeling»*).

I andre tilfeller kan det være nødvendig å kartlegge foretakets aktiviteter eller forhold nærmere (For eksempel: opplysningskrav B5 opplysningskrav 35 *«dersom foretaket har lokasjoner i eller i nærheten av et område med sårbart biologisk mangfold, skal det gi opplysninger om områdene og navnet på disse»*).

Vær oppmerksom på at relevansprinsippet ikke handler om hvor viktig eller vesentlig et tema er for foretaket. Hvorvidt et forhold er vesentlig eller betydningsfullt skal ikke inngå i vurderingen. Vurderingen skal utelukkende knytte seg til om foretakets faktiske forhold gjør at opplysningen skal oppgis.

Vær også oppmerksom på at relevansprinsippet ikke innebærer at obligatoriske opplysninger kan utelates fordi data ikke er tilgjengelig. Dersom fullstendige data ikke foreligger, kan virksomheten benytte kvalifiserte estimater eller andre rimelige beregninger for å oppfylle opplysningskravet.

Hva om foretaket mangler data for å oppfylle kravet?

Dersom et foretak mangler data for ett eller flere datapunkter, kan estimater eller approksimering benyttes for å oppfylle kravene. Det er brudd på standarden å utelate obligatoriske datapunkter fra modulen(e) foretaket har valgt. Hvis verken data eller realistiske estimater er tilgjengelige, bør foretaket opplyse hvilke data som mangler, hvorfor estimering ikke er mulig, og angi en plan for å skaffe nødvendige data. Foretaket kan i så fall ikke erklære at rapporten er i samsvar med standarden for den valgte modulen. Det er rimelig å forvente at foretaket følger opp utfordringene med datafangst til neste rapporteringsperiode.

Innlemmelse av datterforetak i rapporterte opplysninger

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
16	Dersom foretaket er morselskap i et konsern anbefales det å utarbeide bærekraftsrapporten på konsernbasis, herunder opplysninger fra datterforetakene.	Forklarende datapunkt
17	Dersom morselskapet har utarbeidet bærekraftsrapporten på konsernbasis, herunder opplysninger fra datterforetakene, er datterforetakene unntatt fra rapportering.	Forklarende datapunkt

Dersom foretaket er morselskap i et konsern og velger å utarbeide en VS-rapport, anbefaler standarden at rapporteringen utarbeides på konsernbasis, slik at den omfatter opplysninger fra datterforetakene.

Når morselskapet har utarbeidet en konsolidert bærekraftsrapport i tråd med VS, er datterforetakene i utgangspunktet unntatt fra egen rapportering. Samtidig utelukker ikke standarden at datterforetak kan utarbeide egne VS-rapporter, selv om konsernet har en konsolidert rapport, for eksempel der dette er hensiktsmessig av operative, kommersielle eller interessentrelaterte hensyn.

Bruk av relevansprinsippet i en konsolidert rapport

VS gir ikke nærmere forklaring på hvordan relevansprinsippet skal anvendes i konsolidert rapportering når konsernet består av datterforetak i ulike sektorer, og enkelte opplysninger kun er aktuelle/relevante for deler av virksomheten. I vurderingen kan det være naturlig å se hen til at rapporten skal inneholde opplysninger som er relevante for brukerne, jf. standardens generelle kvalitetskrav i datapunkt 11.

Dersom et forhold som omfattes av et datapunkt formulert som «if applicable» foreligger i ett av datterforetakene, kan det være hensiktsmessig å omtale dette også i den konsoliderte rapporten, selv om det aktuelle datterforetaket utgjør en mindre del av konsernet. Dette kan særlig være aktuelt dersom forholdet er av betydning for brukernes forståelse av konsernets samlede bærekraftsforhold.

EKSEMPEL

For eksempel kan et konsern ha et mindre datterselskap med tekstilproduksjon i et land med kjente utfordringer knyttet til arbeidsvilkår. Selv om dette foretaket utgjør en begrenset del av konsernets samlede aktivitet, kan forhold knyttet til arbeidsforhold og menneskerettigheter være relevante å omtale i den konsoliderte rapporteringen, da dette kan være vesentlig for brukernes vurdering av konsernets samlede bærekraftsrisiko.

Rapporteringsperiode og plassering av bærekraftsrapporten

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
18	Dersom bærekraftsrapporten utarbeides for å dekke behovene til store foretak eller banker som krever årlig oppdatering, skal den utarbeides årlig. Dersom foretaket utarbeider årsregnskap, skal bærekraftsrapporten utarbeides med referanse til en tidsperiode som samsvarer med utarbeidingen av årsregnskapet. Dersom konkrete datapunkter ikke er endret siden forrige rapporteringsår kan foretaket angi at det ikke har skjedd noen endring og henvise til opplysningene som ble gitt for dette datapunktet i foregående års rapport.	Forklarende datapunkt

19	Dersom foretaket utarbeider en miljørapport (Environmental Statement) i samsvar med forordning (EF) nr. 1221/2009 (EMAS), kan det presentere opplysninger som kreves både etter EMAS og denne frivillige standarden i én samlet rapport. I så fall skal opplysninger som er felles for EMAS og den frivillige standarden, kun presenteres én gang.	Forklarende datapunkt
20	Rapportens hovedfunksjon er å gi opplysninger til faktiske eller potensielle forretningsforbindelser. Foretaket kan beslutte å gjøre bærekraftsrapporten tilgjengelig for allmennheten. I så fall kan foretaket fremlegge bærekraftsrapporten i en egen del av årsrapporten dersom det har en slik rapport. I motsatt fall kan foretaket fremlegge bærekraftsrapporten som et eget dokument.	Forklarende datapunkt
21	For å unngå å publisere samme informasjon flere ganger, kan foretaket i bærekraftsrapporten henvise til opplysninger som er publisert i andre dokumenter, forutsatt at disse dokumentene er tilgjengelige samtidig med bærekraftsrapporten og inngår i samme dokumentsett som bærekraftsrapporten.	Forklarende datapunkt

Standarden gir fleksibilitet når det gjelder hvor og hvordan bærekraftsrapporten presenteres.

Plassering
Bærekraftsrapporten kan, avhengig av foretakets rapporteringspraksis og målgruppe, for eksempel inngå som en egen del av årsrapporten eller utarbeides som et selvstendig dokument/bærekraftsrapport.

For foretak som utarbeider årsberetning etter regnskapsloven § 2-2, kan VS-rapporteringen benyttes til å supplere opplysningene i årsberetningen. Dersom bærekraftsrapporten utarbeides som et eget dokument, må foretaket sikre at kravene i regnskapsloven og NRS 16 oppfylles, og at det ikke er motstrid mellom informasjonen i de ulike rapportene.

Offentliggjøring
Det stilles ikke krav til offentliggjøring av rapporten, men det kan være hensiktsmessig for å sikre at informasjonen tilgjengeliggjøres. Foretaket kan selv avgjøre om den skal gjøres tilgjengelig for allmennheten, eller kun deles med dem som eventuelt har etterspurt rapportering.

Rapporteringsfrekvens:
Dersom bærekraftsrapporten utarbeides for å dekke behovene til store foretak eller banker som krever årlig oppdatering, skal den utarbeides årlig.
Dersom foretaket utarbeider årsregnskap, skal bærekraftsrapporten utarbeides for en tidsperiode som samsvarer med utarbeidingen av årsregnskapet.

Bruk av referanser
For å unngå overlappende rapportering åpner standarden for at foretaket kan henvise til relevante opplysninger i andre samtidige dokumenter, for eksempel årsregnskapet, lovpålagt rapportering (for eksempel redegjørelse etter åpenhetsloven) eller dokumentasjon fra miljøstyringssystemer.

Ved henvisning til andre dokumenter eller rapporter kan det henvises til URL dersom disse er offentlig tilgjengelige. Dersom dokumentet ikke er offentlig tilgjengelig, tar

denne veilederen utgangspunkt i at dokumentet må legges til som vedlegg. Ved bruk av henvisninger er det viktig at:

- Det tydelig kommer frem hvilke opplysninger som dekkes av henvisningen,
- Brukeren enkelt kan finne frem til korrekt informasjon (for eksempel gjennom konkrete henvisninger til dokument, kapittel og sidetall), og
- Rapporten fortsatt fremstår som oversiktlig og sammenhengende, uten at leseren må orientere seg i flere omfattende dokumenter.

Utelatelse av opplysninger

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
22	**Ved rapportering etter denne standarden kan foretaket utelate følgende opplysninger:** a) i særlige tilfeller, opplysninger som vil kunne påføre foretakets konkurranse- eller markedsposisjon betydelig skade dersom de offentliggjøres, b) opplysninger om immateriell kapital, immaterielle rettigheter, knowhow, teknologisk informasjon eller resultater av innovasjon som kvalifiserer som forretningshemmeligheter, c) gradert eller sikkerhetsklassifisert informasjon, d) andre opplysninger som må beskyttes mot uautorisert tilgang eller offentliggjøring som følge av krav i annet EU-regelverk eller nasjonal lovgivning, eller for å ivareta personvernet eller sikkerheten til en fysisk person eller sikkerheten til en juridisk person. Foretaket kan bare utelate opplysninger etter første ledd dersom begge følgende vilkår er oppfylt: i. For hvert datapunkt som utelates, skal foretaket opplyse at det har benyttet dette unntaket (jf. punkt (b) under opplysningskrav B1, punkt 27). ii. Foretaket skal på hver rapporteringsdato vurdere på nytt om opplysningene fortsatt kan utelates.	Forklarende datapunkt

Merk!

Det er høy terskel for å utelate informasjon. Formålet med unntaket er ikke å utelate opplysninger som kan påvirke omdømmet negativt, men heller å gi virksomheten adgang til å unnta opplysninger som kan skade foretakets konkurranse- eller markedsposisjon eller avsløre forretningshemmeligheter. Dersom opplysninger utelates, skal dette opplyses i opplysningskrav B1, 27 (b).

Opplysningskrav B1, datapunkt 27 (e) vii. Ber foretaket å oppgi eide, leide eller forvaltede steders geografiske plassering. Det å oppgi geokoordinater kan medføre en sikkerhetsrisiko, både for foretaket selv og berørte parter (ansatte mv.). Foretaket bør følgelig vurdere dette før rapportering.

EKSEMPLER PÅ OPPLYSNINGER SOM UTELATES

- *Personsensitive opplysninger (GDPR/personopplysningsloven).*
- *Konkurransesensitive opplysninger (jf. konkurranseloven § 10):* Konkurransesensitive opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter eller andre drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde.
- *Graderte opplysninger:* Med begrepet graderte opplysninger forstås informasjon som er gradert etter sikkerhetsloven (se for eksempel åpenhetsloven § 6, samt sikkerhetsloven §§ 5-3 og 5-4). *Dette inkluderer informasjon som er gradert med en av følgende sikkerhetsgrader: STRENGT HEMMELIG, HEMMELIG, KONFIDENSIELT eller BEGRENSET*

Samsvar og sammenheng med regnskapsopplysninger

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
23	Dersom foretaket også utarbeider årsregnskap skal opplysningene som gis i bærekraftsrapporten i henhold til standarden (a) være i samsvar med det som oppgis i regnskapet for samme periode, og (b) presenteres på en måte som letter forståelsen av sammenhenger med opplysninger i regnskapet, for eksempel ved bruk av hensiktsmessige henvisninger.	Forklarende datapunkt

Regnskapsopplysninger (for eksempel opplysninger om salgsinntekter og balansesum) som gis i bærekraftsrapporten skal være i samsvar med det som oppgis i regnskapet for samme periode.

Dobbel vesentlighetsanalyse

Som fastsatt i standardens prinsipper for utarbeidelse av bærekraftsrapporten er det ikke krav og heller ingen eksplisitt anbefaling i standarden om å gjennomføre en dobbel vesentlighetsanalyse (DVA).

En DVA er en systematisk vurdering av hvilke bærekraftsforhold som er mest vesentlig for foretaket å rapportere på. Analysen bygger på prinsippet om dobbel vesentlighet, som innebærer at foretaket både skal vurdere hvordan den påvirker mennesker, miljø og samfunn gjennom sine aktiviteter og verdikjede (påvirkningsvesentlighet), og hvordan bærekraftsforhold kan påvirke foretaket finansielt (finansiell vesentlighet).[1]

Selv om standarden ikke krever at foretaket gjennomfører en DVA, *kan* en slik analyse være et godt supplement til rapporteringen. Den kan blant annet bidra til bedre grunnlag for utarbeidelse av ulike datapunkter i VS, eksempelvis ved rapportering av C4 Klimarisiko.

[1] Les mer om DVA på Miljødirektoratets sider.

Det er viktig å være oppmerksom på at en DVA ikke kan benyttes til å avgrense eller utelate obligatoriske opplysninger etter standarden. Hvilke krav som kan avgrenses og utelates følger kun av relevansprinsippet (jf. datapunkt 15).

Andre fordeler ved å gjennomføre en dobbel vesentlighetsanalyse er å gi ytterligere beslutningsrelevant grunnlag både for bærekraftsrapporteringen og for foretakets strategiske prioriteringer. Dersom foretaket allerede har gjennomført, eller ønsker å gjennomføre, en DVA, kan denne fungere som et nyttig hjelpemiddel for å identifisere hvilke tilleggsopplysninger det er hensiktsmessig å gi, herunder ytterligere informasjon som omtalt i VS datapunkt 12.

Dersom foretaket velger å gjennomføre, samt inkludere en dobbel vesentlighetsvurdering som en del av rapporteringen, kan det være et alternativ å se hen til forenklet ESRS. Se vedlegg B i Voluntary Standard for eksempler på bærekraftsforhold som kan være aktuelle.

Grunnmodul: Generelle opplysninger

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
24	Foretaket skal rapportere om sine miljømessige, sosiale og virksomhetsstyringsrelaterte forhold (samlet omtalt som «bærekraftsforhold») ved å bruke opplysningskravene B1 til B11 nedenfor.	Forklarende datapunkt
25	Dersom foretaket ønsker å gi mer omfattende informasjon etter å ha oppfylt opplysningskravene B1 til B11, kan det i tillegg rapportere etter utvalgte opplysningskrav fra detaljert modul	Forklarende datapunkt
26	Ytterligere veiledning til opplysningskravene B1 til B11 er tilgjengelig på EFRAGs nettsted og i EFRAGs Knowledge Hub	Forklarende datapunkt

B1 – Grunnlag for utarbeiding

Foretaket skal oppgi:

Pkt. Nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
27 (a)	Hvilket av følgende alternativer det har valgt: i. ALTERNATIV A: Grunnmodul (kun), eller ii. ALTERNATIV B: Grunnmodul og detaljert modul En modul skal etterleves i sin helhet. Et opplysningskrav som omfattes av prinsippet om «hvis relevant» («if applicable») skal imidlertid bare rapporteres dersom de omstendighetene som er angitt i opplysningskravet, er relevante for foretaket. Dersom et slikt opplysningskrav utelates, legges det derfor til grunn at det ikke er relevant for foretaket (jf. punkt 15).	Nødvendig
27 (b)	Om foretaket har utelatt opplysninger i samsvar med punkt 22 om utelatelse av informasjon, skal det opplyse om hvilken informasjon som er utelatt.	Nødvendig dersom relevant
27 (c)	Om bærekraftsrapporten er utarbeidet på selskapsnivå (det vil si at rapporten kun omfatter informasjon om foretaket) eller på konsernnivå (det vil si at rapporten omfatter informasjon om både foretaket og dets datterforetak)	Nødvendig
27 (d)	dersom bærekraftsrapporten er utarbeidet på konsernbasis, en liste over datterforetakene, herunder deres forretningsadresse, som inngår i rapporten, og	Nødvendig dersom relevant
27 (e)	følgende opplysninger: i. foretakets juridiske form, ii. NACE-sektorklassifiseringskode(r), iii. balansesum (i norske kroner), iv. salgsinntekter (i norske kroner), v. antall ansatte i antall personer eller heltidsekvivalenter (årsverk), vi. hvilket land hovedvirksomheten drives og hvor vesentlig(e) eiendel(er) er lokalisert, og vii. eide, leide eller forvaltede steders geografiske plassering	Nødvendig
28	Dersom foretaket har oppnådd bærekraftsrelatert sertifisering eller merking skal det gi en kort beskrivelse av disse (herunder, dersom det er relevant, sertifiseringens eller merkingens utsteder, dato og rangering).	Nødvendig dersom relevant

Formålet med opplysningskravet er å sikre at virksomheten beskriver og er transparente om valg som er tatt i VS-rapporteringen. Dette opplysningskravet etablerer rammene for hele rapporten: hvilke(n) modul er valgt, er noe informasjon utelatt, i hvilken grad det rapporteres på selskaps- eller konsernnivå og praktisk informasjon om virksomheten(e).

Veiledning:

Datapunkt 27:

(a): Hvilken modul av VS er benyttet?

- Datapunktet innebærer at foretaket må redegjøre for hvilke(n) modul som benyttes. Foretaket kan velge mellom tre ulike tilnærminger:
  1) kun etter den grunnleggende modulen,
  2) den grunnleggende modulen med noen utvalgte datapunkter fra den detaljerte modulen, eller
  3) den grunnleggende modulen og den detaljerte modulen

  Merk at både tilnærming 1 og 2 vil innebære å rapportere i henhold til ALTERNATIV A, slik det fremgår i datapunkt 27 a.
- Det er ikke mulig å rapportere kun i henhold til den detaljerte modulen.
- Hvilken struktur som brukes, må redegjøres for i punktet.
- Den enkelte virksomhet må selv vurdere hvilke(n) modul som velges, og den struktur som passer. Vi oppfordrer til å se gjennom begge modulene for å gjøre en informert vurdering.

(b): Utelatte opplysninger

- Se til veiledning under datapunkt 22 for eksempler på slike opplysninger.

(d): Liste over eventuelle datterselskap

- Alle datterselskaper som inngår i konsernrapporteringen, skal listes opp med tilhørende forretningsadresse. Eventuelle utelatelser av selskaper i konsernet skal også fremgå tydelig.

(e): Diverse opplysninger om foretaket

- Datapunktet inkluderer en rekke konkrete informasjonspunkt.
  - *(i) Juridisk form og organisasjonsnummer:* Foretaket skal oppgi juridisk form (for eksempel AS, ENK, eller SA). I tillegg oppfordrer vi rapporterende foretak til å oppgi organisasjonsnummer, hvilket vil være det relevante identifikasjonsnummeret for norske foretak.
  - *(ii) NACE-kode(r):* NACE-koder består av minimum 2 og maksimum 5 sifre, avhengig av hvor spesifikt den økonomiske aktiviteten er angitt. Det er en utfordring at norske foretaks NACE-koder ofte ikke er oppdatert. Vi oppfordrer foretakene til å sjekke at korrekt NACE-kode er registrert. NACE-kode registrerer eller endres via skjemaet «Samordnet registermelding» i Altinn. Standarden åpner for å oppgi flere NACE-koder dersom det er relevant.
  - *(vi) Land foretaket opererer i og (vii) geolokasjon:* Det skal angis geografisk plassering for steder som eies, leies eller forvaltes. Foretaket skal inkludere opplysninger om sted (for eksempel forretningsadresse, lager, industrianlegg eller lignende) og dets adresse og geografiske koordinater. Koordinater kan angis eksempelvis ved bruk av praktiske verktøy som Norgeskart, Google Maps eller Apple Maps.

For disse to datapunktene (vi) og (vii) skal følgende tabell benyttes:

Sted	Adresse	Postnummer	By	Land	Koordinater (geografisk plassering)
Forretningsadresse (f.eks.)					
Lager (f.eks.)					
Industrianlegg (f.eks.)					
…					

Datapunkt 28:

Vi anbefaler at det velges og opplyses om sertifiseringer av tilstrekkelig kvalitet, eksempelvis tredjepartssertifiseringer som Svanemerket, EU Ecolabel, ISO eller lignende. I Norge er den vanligste sertifiseringsordningen Miljøfyrtårn. Slik sertifisering kan også oppgis her.

Relevante lenker

- Brønnøysundregistrene har nyttig informasjon om juridisk form samt opplysninger om organisasjonsnummer og NACE-kode gjennom søk i deres registre.

- Forbrukerrådet har utarbeidet en «merkeoversikt» som er tiltenkt forbrukere, men som kan gi nyttig informasjon også for næringslivet.

- Etisk handel Norge har utarbeidet ulike dokumenter med merke- og sertifiseringsoversikter for ulike bransjer. Disse kan lastes ned gratis, men man samtykker til å kunne bli kontaktet om medlemskap.

B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
29	Dersom foretaket har innført konkrete rutiner, policyer eller fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi skal dette oppgis. Foretaket skal i så tilfelle oppgi hvorvidt det har: (a) Rutiner, som i denne sammenheng for eksempel kan omfatte tiltak for å redusere foretakets vann- og elektrisitetsforbruk, redusere klimagassutslipp eller forebygge forurensning, initiativer for å forbedre produktsikkerheten, samt pågående initiativer for å forbedre arbeidsforhold og likebehandling på arbeidsplassen og samarbeid i tilknytning til bærekraftsprosjekter, (b) Policyer for bærekraftsforhold, hvorvidt disse er tilgjengelige for allmennheten, samt eventuelle separate policyer for miljøforhold, sosiale forhold eller god forretningsskikk for å håndtere bærekraftsforhold (c) Eventuelle fremtidsinitiativer eller fremtidsplaner som gjennomføres i tilknytning til bærekraftsforhold, og (d) ***mål*** for å spore gjennomføringen av ***policyene.***	Nødvendig dersom relevant
30	Slike rutiner, policyer og fremtidsinitiativer innbefatter hva foretaket gjør for å redusere sin negative påvirkning og øke sin positive påvirkning på mennesker og miljø, for å bidra til en mer bærekraftig økonomi. Vedlegg B inneholder en liste over mulige bærekraftsforhold som kan være relevante for dette datapunktet	Forklarende datapunkt
31	Dersom foretaket også rapporterer i henhold til detaljert modul skal opplysningene som gis under B2 suppleres med datapunktene angitt i C2.	Forklarende datapunkt

Formålet med rapporteringspunktet er å informere om rutiner, retningslinjer og fremtidige planer foretaket har lagt, og hvorvidt det er mål knyttet til disse planene. Opplysningskravet skal gi informasjon om hvordan foretaket styrer og planlegger å styre virksomheten iht. bærekraftige prinsipper.

Datapunkt 29:

Følgende tabell kan benyttes ved utforming:

	Er det innført rutiner/policyer/retningslinjer/ fremtidsinitiativer som omhandler noen av følgende bærekraftsforhold?	**Er disse offentlig tilgjengelige?**	**Er det fastsatt mål?**
Klimaendringer	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Forurensning	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Vann og marine ressurser	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Biologisk mangfold og økosystemer	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Sirkulær økonomi	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Egen arbeidsstyrke	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Arbeidere i verdikjeden	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
Berørte lokalsamfunn	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]

Forbrukere og sluttbrukere	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]
God forretningsskikk	[JA/NEI]	[JA/NEI]	[JA/NEI]

Under dette opplysningskravet er det tilstrekkelig å opplyse om foretaket har innført bærekraftsrutiner, policyer eller fremtidsinitiativer. Foretaket trenger altså ikke å beskrive hva disse innebærer her, men kun svare ja/nei. Dersom foretaket rapporterer etter detaljert modul, skal nærmere beskrivelser gis under opplysningskrav C2.

Frivillige opplysninger

Opplyse om prosess for å håndtere menneskerettighetsrelaterte klager

Som en del av dette opplysningskravet, kan foretaket også opplyse om det har etablert en prosess for å håndtere menneskerettighetsrelaterte klager eller varsler. Dette kan for eksempel være en intern varslingskanal, en klageordning for ansatte eller en prosess for å følge opp henvendelser fra leverandører, lokalsamfunn eller andre berørte interessenter.

Frivillig rapportering for samvirkeforetak

Dersom foretaket er et samvirkeforetak, kan det frivillig gi enkelte tilleggsopplysninger under dette opplysningskravet om hvordan samvirkemodellen påvirker foretakets styring, investeringer og disponering av overskudd:

- arbeideres, brukeres eller andre interessenters eller lokalsamfunns effektive deltakelse i styringen,
- finansielle investeringer i kapital eller eiendeler i andre enheter innen den sosiale økonomien, slik dette er omtalt i EU-rådets anbefaling av 29. september 2023. Donasjoner og bidrag skal ikke medregnes, og
- eventuelle begrensninger i overskuddsutdeling knyttet til foretakets gjensidige karakter eller foretakets karakter av tjenester av allmenn økonomisk interesse (SGEI).

Grunnmodul: Indikatorer for miljø

B3 – Energi og klimagassutslipp		
Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
32	Foretaket skal oppgi sitt samlede energiforbruk i MWh. Dersom opplysningene som kreves for å foreta en oppdeling lar seg innhente, skal foretaket i tillegg oppgi en oppdeling som angitt i tabellen under.	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre
33	Foretaket skal oppgi sine estimerte absolutte **brutto klimagassutslipp** generert i rapporteringsperioden, i tonn CO2-ekvivalenter (tCO2eq), i henhold til innholdet i GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard (2004), herunder: (a) klimagassutslipp innenfor scope 1 i tonn CO2-ekvivalenter (fra eide eller kontrollerte kilder), og (b) **lokasjonsbaserte utslipp innenfor scope 2** i tonn CO2-ekvivalenter (dvs. utslipp fra produksjon av kjøpt energi, for eksempel elektrisitet, varme, damp eller kjøling).	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre

Formålet er å gi opplysninger om foretakets påvirkning på klima gjennom opplysninger om energiforbruk og klimagassutslipp. Dersom selskapet velger å inkludere vesentlige scope-3 kategorier i klimaregnskapet, skal dette opplyses sammen med scope 1 og scope 2-utslippene under B3.

Definisjoner

Elektrisitet omfatter strømforbruk, fjernvarme, damp og kjøling.

Brensel omfatter alt som forbrennes, for eksempel gass, diesel, biomasse o.l.

Fornybar energi: Energi fra fornybare ikke-fossile kilder i form av vindenergi, solenergi (termisk solenergi og solcelleenergi) og geotermisk energi, energi fra omgivelsene, tidevanns- og bølgeenergi og annen havenergi, vannkraft, biomasse, deponigass, gass fra renseanlegg og biogass.

Scope 1 (direkte klimagassutslipp): Direkte klimagassutslipp fra kilder som eies eller kontrolleres av foretaket. For eksempel:

- Forbrenning av drivstoff i egne kjøretøy eller maskiner
- Utslipp fra produksjonsprosesser
- Utslipp fra fyringsanlegg og generatorer

Scope 2 (indirekte klimagassutslipp): Indirekte utslipp som er en konsekvens av foretakets virksomhet, men finner sted ved kilder som eies eller kontrolleres av et annet selskap. Klimagassutslipp innenfor Scope 2 er indirekte utslipp fra produksjon av kjøpt eller ervervet elektrisitet, damp, varme eller kjøling som forbrukes av foretaket.

Scope 2 kan følge enten lokasjonsbasert eller markedsbasert metode.

- **Lokasjonsbasert metode** tar utgangspunkt i den fysiske elektrisiteten produsert i det aktuelle geografiske området eller landet (e.g. norsk mix). I Norge vil

utslippsfaktoren for lokasjonsbasert være lav på grunn av tilnærmet 95 % fornybarandel.

- **Markedsbasert metode** tar imidlertid utgangspunkt i elektrisitetens opprinnelse basert på kjøp av opprinnelsesgarantier eller annen dokumentasjon om varedeklarasjon fra strømleverandøren som dokumenterer fornybarandel. Hvis foretaket har kjøpt opprinnelsesgarantier (eller annen dokumentasjon) for alt forbruket sitt vil en ikke har utslipp knyttet til markedsbasert Scope 2. Dersom foretaket ikke har slike opprinnelsesgarantier, vil utslippet basere seg på markedsbasert elektrisitetsmiks uten opprinnelsesgarantier.

Scope 3 (indirekte klimagassutslipp):

EKSEMPEL

	Lokasjonsbasert	***Markedsbasert***
Virksomhet i Norge	*Lavt utslipp pga. høy fornybarandel*	*Lav eller høy avhengig av varedeklarasjon på kjøpt strøm*
Virksomhet i Polen	*Høyt utslipp pga. lav fornybarandel*	*Lav eller høy avhengig av varedeklarasjon på kjøpt strøm*

Som vist i tabellen vil en virksomhet i Norge kunne ha betydelig høyere markedsbaserte utslipp enn en virksomhet i Polen, da dette bestemmes av varedeklarasjon fremfor faktisk produsert strøm i landet/regionen. De lokasjonsbaserte utslippene vil imidlertid være lavere for foretak i Norge ettersom mer enn halvparten av elektrisitet i Polen er produsert fra kullkraft.

Utslipp innenfor Scope 3 er indirekte klimagassutslipp (utenfor Scope 2) som stammer fra et foretaks verdikjede. Disse innbefatter aktiviteter som ligger oppstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. innkjøpte varer og tjenester, innkjøpte kapitalvarer, transport av innkjøpte varer osv.) og aktiviteter som ligger nedstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. transport og distribusjon av foretakets produkter, bruk av solgte produkter, investeringer osv.)

Energiforbruk

Datapunkt: 32

Følgende tabell skal benyttes ved rapportering:

	Fornybar energi	**Ikke-fornybar energi**	**Total MWh**
Elektrisitet (som gjenspeilet i elektrisitetsregninger)			
Fjernvarme - valgfri			
Egenprodusert elektrisitet - valgfri			
Brensel			
Totalt			

Foretaket skal rapportere den energimengden som er levert til foretaket, for eksempel elektrisitet kjøpt fra kraftleverandører (elektrisitet) eller diesel og bensin kjøpt på bensinstasjoner (brensel).

Under følger eksempler for omregning mellom ulike energienheter. Denne metoden kan benyttes dersom en har behov for å omregne aktivitetsdata (f.eks. fra liter diesel) til MWh.

Miljødirektoratet har i tillegg publisert nasjonale standardverdier for energitetthet for ulike typer brensel. Dersom brenselet er kjøpt i Norge, anbefales det å bruke disse verdiene i beregningene.

EKSEMPEL PÅ OMREGNING

For flytende brensel kan energimengden beregnes ved først å omregne volum til masse ved hjelp av brenselets tetthet, og deretter multiplisere med energiinnhold per kg.

Anta at foretaket har kjøpt 1 000 liter bensin i løpet av rapporteringsåret. Benytter Miljødirektoratets faktorer for tetthet (0,74 kg/liter) og energiinnhold (12,2 kWh/kg):

1. Regn om fra liter til kg
   1 000 liter×0,74 kg/liter=740 kg
2. Regn om fra kg til kWh
   740 kg×12,2 kWh/kg=9 028 kWh
3. Regn om fra kWh til MWh
   9 028 kWh÷1 000=9,028 MWh

Oppdeling i fornybar og ikke-fornybar energi

Oppdelingen etter bruk av fornybar og ikke-fornybar elektrisitet og brensel i tråd med tabellen under er obligatorisk dersom det er mulig å innhente denne informasjonen. Ytterligere kategorier kan om ønskelig inkluderes dersom relevant (f.eks. egenprodusert strøm).

Både elektrisitet og brensel kan være fornybar eller ikke-fornybar (se definisjon av fornybar energi). Eksempelvis vil elektrisitet fra sol, vind og vannkraft være fornybar, mens forbrenning av biomasse og biogass vil defineres som fornybart brensel.

Andelen fornybar energi kan beregnes på ulike grunnlag:

- **Lokasjonsbasert metode:** basert på klimadeklarasjonen for elektrisitet, som reflekterer den faktiske kraftproduksjonen i området der strømmen forbrukes.
- **Markedsbasert metode:** basert på opprinnelsesgarantier, sertifikater for fornybar energi eller elektrisitetssammensetningen som angitt på strømregningen (varedeklarasjon fra strømleverandør).

Varedeklarasjonen reflekterer ikke den fysiske strømmen som leveres til foretaket, men en beregnet europeisk restmiks basert på handel med opprinnelsesgarantier. Dersom foretaket ikke har kjøpt opprinnelsesgarantier, kan varedeklarasjonen benyttes for å beregne en kontraktsbasert fordeling av elektrisitetsforbruket.

Foretaket skal opplyse hvilket datagrunnlag som er benyttet for fordeling av elektrisitetsforbruk. Dersom markedsbasert tilnærming benyttes, må det tas høyde for at resultatet ikke nødvendigvis er konsistent med lokasjonsbaserte scope 2-utslipp.

EKSEMPLER

Eksempel – lokasjonsbasert (klimadeklarasjon)

	Fornybar (MWh)	Ikke-fornybar (MWh)	Totalt (MWh)
Elektrisitet	95,4	4,6	100
Brensel	0	10	10
Totalt	95,4	14,6	110

Eksempel – markedsbasert (varedeklarasjon)

	Fornybar (MWh)	Ikke-fornybar (MWh)	Totalt (MWh)
Elektrisitet	20	80	100
Brensel	0	10	10
Totalt	20	90	110

Eksemplene viser at fordelingen mellom fornybar og ikke-fornybar energi kan variere avhengig av valgt metode. Klimadeklarasjonen reflekterer det fysiske kraftsystemet, mens varedeklarasjonen reflekterer en kontraktsbasert fordeling av energiattributter og ikke den faktiske strømmen som leveres til foretaket.

Viktige avklaringer om beregning av energiforbruk

- Dersom foretaket kjøper fossilt brensel (f.eks. naturgass, olje, bensin) eller fornybart brensel (f.eks. biodrivstoff, som biodiesel og bioetanol) for å produsere elektrisitet, varme eller kjøling til eget forbruk, må det unngå dobbeltregning. Foretaket medregner derfor **kun energiinnholdet i kjøpt brensel som brenselforbruk**, men medregner eller rapporterer ikke forbruket av elektrisitet og varme produsert fra dette brenselet en ytterligere gang.

- Foretaket skal ikke motregne sitt energiforbruk mot egen energiproduksjon, selv om energi som produseres på stedet selges til og brukes av en tredjepart.

- Ved beregning av energiforbruk skal foretaket **kun ta med brensel som brukes til energiformål.** For eksempel skal bensin som skal brukes til egne maskiner medregnes, mens bensin som kjøpes inn for videresalg ikke skal tas med.

Klimagassutslipp

Datapunkt: 33

Under datapunkt 33 skal foretaket opplyse om absolutte brutto klimagassutslipp i tonn CO2-ekvivalenter for Scope 1 og lokasjonsbasert Scope 2. Foretaket kan om ønskelig velge å opplyse om sine markedsbaserte Scope 2-utslipp (i tillegg til obligatorisk lokasjonsbasert), samt sine Scope 3-utslipp. For mange selskaper utgjør Scope 3 de største utslippene og vil derfor være relevant å inkludere selv om opplysningskravet er frivillig. Les mer om dette under «Scope 3-rapportering».

Følgende tabell kan benyttes ved rapportering:

	Tonn CO_2 ekvivalenter
Scope 1	
Scope 2 (lokasjonsbasert)	
Scope 2 (markedsbasert) - valgfri	
Totale scope 1 og 2 utslipp (lokasjonsbasert)	
Totale scope 1 og 2 utslipp (markedsbasert) - valgfri	

Valg av rapporteringsgrense

Foretak som rapporterer klimagassutslipp, må først definere rapporteringsgrensene som er hensiktsmessig for å gi et mest mulig korrekt bilde av foretakets utslipp. GHG-protokollen skiller mellom egenkapitaltilnærmingen og kontrolltilnærmingen. I henhold til EFRAGs Voluntary Standard Guidance skal foretaket velge den tilnærmingen som best reflekterer foretakets omstendigheter.

Egenkapitaltilnærmingen: Organisasjonen rapporterer utslipp basert på sin eierandel i foretaket, uavhengig av økonomisk eller operasjonell kontroll.

Kontrolltilnærmingen: Organisasjonen rapporterer utslipp fra virksomhet hvor de enten har økonomisk eller operasjonell kontroll.

- **Økonomisk kontroll:** foretaket har mulighet til å styre foretakets finansielle og operasjonelle policyer med sikte på å oppnå økonomiske fordeler fra foretaket.
- **Operasjonell kontroll:** foretaket eller et av dets datterforetak har full myndighet til å innføre og gjennomføre sine operasjonelle policyer i foretaket.

EKSEMPEL PÅ RAPPORTERINGSGRENSER

EKSEMPEL AS eier tre driftsenheter:

- Enhet A (1000 tonn CO_2e): 90 % eid og kontrollert av EKSEMPEL AS
- Enhet B (800 tonn CO_2e): 40 % eid, men EKSEMPEL AS har kun operasjonell kontroll (driftsansvar)
- Enhet C (600 tonn CO_2e): 30 % eid av EKSEMPEL AS, men har hverken økonomisk eller operasjonell kontroll

Økonomisk kontroll

EKSEMPEL AS har økonomisk kontroll over enhet A og rapporterer hele utslippet på 1000 tonn, selv om de kun eier 90 % (konsoliderer 100%). Prinsippet for konsolidering av klimagassutslipp følger regnskapspraksis for finansiell rapportering. EKSEMPEL AS vil ikke rapportere Scope 1,2 og 3 utslipp fra enhet B og enhet C da de ikke konsolideres i regnskapet. Enhet B og C skal imidlertid inkluderes under Scope 3 kategori 15 (utslipp fra investeringer) dersom vesentlig.

Operasjonell kontroll

EKSEMPEL AS har operasjonell kontroll over enhet A og enhet B og skal rapportere 1800 tonn (Scope 1,2 og 3 for enhet A og B) uavhengig av eierandel. Enhet C må vurderes om vesentlig for inkludering i Scope 3 kategori 15 (utslipp fra investeringer).

Egenkapitaltilnærmingen

EKSEMEPL AS rapporterer sin andel av utslippene fra de ulike enhetene på henholdsvis 90 %, 40 % og 30 % av enhetenes utslipp. Dette gir et totalt rapportert utslipp på 1400 tonn.

Oppsummering av eksempel

Tilnærming	Andel av Enhet A	Andel av Enhet B	Andel av Enhet C	Total rapportert utslipp (tonn)
Finansiell kontroll	100 %	0 %	0 %	1000
Operasjonell kontroll	100 %	100 %	0 %	1800
Eierandel (Equity Share)	90 %	40 %	30 %	1400

Eksemplet viser hvordan valg av rapporteringsgrenser får betydning for rapporterte klimagassutslipp, og hva som blir mest korrekt vil variere avhengig av bransje, selskap og organisasjonsstruktur. Den mest vanlige tilnærmingen til klimagassrapportering er operasjonell kontroll, og ofte vil dette også sammenfalle med økonomisk kontroll. Egenkapitaltilnærmingen er den minst brukte metoden, men kan være relevant for foretak med eierandeler i flere foretak når de ikke har operasjonell eller økonomisk kontroll. Se GHG-protokollen for mer informasjon om rapporteringsgrenser.

Valg av tilnærming og tydelig definerte rapporteringsgrenser er viktig for et godt klimaregnskap, og for å ivareta GHG-protokollens prinsipper om relevans, fullstendighet, konsistens, åpenhet og nøyaktighet. Disse prinsippene er nærmere forklart i GHG-protokollen.

Scope 3-rapportering

I henhold til GHG-protokollen deles scope 3-utslipp inn i 15 kategorier, fordelt på oppstrøms- og nedstrømsaktiviteter. Rapportering av Scope 3-utslipp er frivillig, men vil for mange foretak være relevant å inkludere fordi utslipp i verdikjeden ofte utgjør en vesentlig del av foretakets totale klimagassutslipp.

Dersom foretaket velger å rapportere scope 3-utslipp, skal rapporteringen omfatte de vesentlige scope 3-kategoriene. GHG-protokollen angir flere kriterier som kan benyttes for å vurdere vesentlighet, blant annet størrelsen på utslippene og forventninger fra interessenter. En praktisk tommelfingerregel er at de vesentlige Scope 3-kategoriene samlet bør dekke om lag 90 % av foretakets totale Scope 3-utslipp.

Dette innebærer at foretaket bør gjennomføre en innledende kartlegging av de 15 scope 3-kategoriene for å identifisere hvilke aktiviteter i verdikjeden som bidrar til vesentlige utslipp, og som derfor bør inkluderes i rapporteringen. Følgende tabell kan legges til ved rapportering av scope 3 (som en del av tabellen med scope 1 og 2):

1. Innkjøpte varer og tjenester	
2. Kapitalvarer	
3. Drivstoff- og energirelaterte aktiviteter (ikke inkludert i scope 1 eller 2)	
4. Oppstrøms transport og distribusjon	
5. Avfall generert i drift	
6. Forretningsreiser	
7. Ansattes pendling	
8. Oppstrøms leasede eiendeler	
9. Nedstrøms transport og distribusjon	
10.Bearbeiding av solgte produkter	
11. Bruk av solgte produkter	
12. Sluttbehandling av solgte produkter	
13. Nedstrøms leasede eiendeler	
14. Franchiser	
15. Investeringer	
Totale scope 3 utslipp	
Totale scope 1, scope 2 og scope 3 utslipp (lokasjonsbasert metode)	
Totale scope 1, scope 2 og scope 3 utslipp (markedsbasert metode)	

Datagrunnlag

Det finnes ulike metoder for beregning av klimagassutslipp som kan benyttes avhengig av hvilket datagrunnlag tilgjengelig. Dette inkluderer blant annet direkte målinger, aktivitetsdata (f.eks. faktisk brukt liter drivstoff) som kan multipliseres med utslippsfaktoren for det aktuelle drivstoffet, til grovere estimat som baserer seg foretakets regnskapstall og forbruk (spend) i kombinasjon med generelle utslippsfaktorer for ulike varegrupper og bransjer.

GHG-protokollen inneholder veiledning som kan følges for å beregne klimagassutslipp. Det er også utviklet en rekke hjelpemidler og støtteverktøy som kan brukes i forbindelse med klimaregnskap (se Relevante lenker).

Redegjørelse for metode

De overordnede kvalitetsprinsippene for bærekraftsinformasjon i datapunkt 11, spesifikt prinsippene om forståelighet og etterprøvbarhet gjør at det bør redegjøres for metoden som er brukt for å komme frem til tallene i klimaregnskapet. Dette innebærer at foretaket bør opplyse om de viktigste forutsetningene, kildene og metodiske valgene som ligger til grunn for beregningen av klimagassutslipp. EFRAGs Voluntary Standard Guidance viser også til at dette er et krav i henhold til GHG protokollen. I praksis betyr dette at rapporteringen bør inneholde tilstrekkelig informasjon til at brukeren kan forstå hvordan utslippene er beregnet og etterprøve opplysningene.

Relevante metodeopplysninger kan blant annet være hvilke rapporteringsgrenser som er lagt til grunn, hvilken konsolideringstilnærming som er benyttet, hvilken type data beregningene bygger på, for eksempel aktivitetsdata eller kostnadsdata, og hvilke utslippsfaktorer som er brukt.

Relevante lenker

GHG-protokollens ulike standarder og veiledninger:

- GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard (revised, 2004)
- GHG Protocol Scope 2 Guidance (An amendment to the GHG Protocol Corporate Standard, 2015)
- Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard (2011)
- Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions
- Product Standard (2011)
- Agriculture Guidance (2014)
- Land use, land-use change, and forestry Guidance for GHG project accounting (2006)
- Land sector and removals standard(2026)

Andre veiledere og støtteverktøy:

- Miljødirektoratets veileder: Bærekraftsrapportering for næringslivet - miljodirektoratet.no
- https://www.fjernkontrollen.no/
  Fjernkontrollen kan brukes som kilde til opplysninger om levert fjernvarme og energisammensetning. Kontroller utslippsfaktorer og beregningsmetoder mot kravene i GHG-protokollen før de brukes i klimagassregnskapet.
- https://knowledgehub.efrag.org/eng viser til ulike GHG kalkulatorer under SME Ecosystem: «Access the GHG calculators identified by EFRAG»

Lenker til anerkjente utslippsfaktorer:

Bruk norske utslippsfaktorer når de dekker den aktuelle aktiviteten og datakvaliteten er tilstrekkelig. Bruk utenlandske eller internasjonale faktorer når relevante norske faktorer ikke finnes.

- Utslippsfaktorer i klimagassregnskap for Norge - miljodirektoratet.no
- DFØ
- DEFRA (Britiske faktorer)
- NVE (Scope 2, Norge)
- AIB (Scope 2, EU)
- IEA (betalt, Scope 2, Globalt)
- EcoInvent (betalt, LCA faktorer)
- Exiobase (betalt, spendbasert)

B4 – Forurensning av luft, vann og jord

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
34	Foretaket skal oppgi utslipp av forurensende stoffer til luft, vann og jord fra egen virksomhet som det er pålagt å rapportere til vedkommende myndigheter i henhold til EU-rett eller nasjonal rett, eller som det frivillig rapporterer i henhold til et miljøstyringssystem. Hvis disse opplysningene allerede er tilgjengelige for allmennheten, kan foretaket alternativt henvise til dokumentet der de rapporteres, for eksempel ved å oppgi den relevante URL-lenken eller legge inn en hyperlenke.	Nødvendig dersom relevant

Formålet er å gi opplysninger om foretakets forurensningspåvirkning. Opplysningskravet skal kun rapporteres på dersom foretaket allerede rapporterer dette etter lov, eller frivillig i henhold til et miljøstyringssystem. Foretaket kan likevel benytte muligheten til å legge til mer informasjon i eget felt for å oppgi opplysninger ut over det som kreves av standarden der det oppleves relevant; for eksempel kan rapportering i henhold til miljøstyringssystem som for eksempel EMAS eller ISO 14001 for foretak som har dette.

Veiledning:

Dersom foretaket allerede er pålagt ved lov eller andre nasjonale forskrifter å rapportere til myndighetene om sine utslipp av forurensende stoffer, eller hvis det frivillig rapporterer om dem i henhold til et miljøstyringssystem, skal det oppgi de forurensende stoffene det slipper ut til luft, vann og jord i sin egen virksomhet, med den respektive mengden for hvert forurensende stoff.

Hvis denne informasjonen allerede er offentlig tilgjengelig, kan foretaket alternativt henvise til dokumentet der det er rapportert, for eksempel ved å oppgi relevant URL-lenke eller ved å legge inn en hyperkobling.

Kravet forventes å gjelde foretak som er omfattet av direktivet om utslipp fra industri og husdyrhold, i norsk lov industriutslippsdirektivet (IED / IED 2.0). IED er gjennomført i norsk rett gjennom forurensningsloven, forurensningsforskriften og avfallsforskriften. For bransjene omfattet av direktivet, skal forurensningsmyndigheten stille krav i tillatelsen til forurensning etter forurensningsloven §11.

Tilsvarende kan foretak være underlagt krav knyttet til håndtering og rapportering av kjemikalier etter REACH-regelverket (forordning (EF) nr. 1907/2006), som i Norge er gjennomført gjennom REACH-forskriften. For eksempel kan foretak måtte rapportere bruk og utslipp av særlig farlige stoffer (SVHC) eller dokumentere kjemikalieinnhold i produkter. Slik informasjon kan også benyttes som grunnlag for rapporteringen av forurensende stoffer, der det er relevant.

Følgende tabell kan benyttes ved rapportering:

Forurensende stoff	Utslipp (kg /tonn)	Utslipp til (luft, vann og jord)
Type forurensende stoff 1		
Type forurensende stoff 2		
Type forurensende stoff 3		
…		

EKSEMPLER PÅ RELEVANTE BRANSJER

- Avløpsrenseanlegg
- Deponier
- Landbasert industri
- Petroleumsvirksomhet til havs

Foretaket kan som nevnt benytte muligheten til å legge til mer informasjon. For eksempel **arbeid med å erstatte helse- og miljøfarlige stoffer**. Her kan det være relevant å oppgi informasjon om kjemikalierisiko. Foretaket kan her beskrive evt pågående arbeid med å erstatte helse- og miljøfarlige stoffer. Det kan være relevant å beskrive og dermed også skille på:

- utslipp av et stoff, bruk av stoffet i en prosess, innhold av stoffet i et produkt, risikoen knyttet til stoffet og tiltak for å fase stoffet ut.

Se også Miljødirektoratets veileder: Erstatte farlige kjemikalier (substitusjon) - miljodirektoratet.no

Relevante lenker

- Forurensningsloven
- Liste over norske virksomheter med utslippstillatelser
- Miljødirektoratet: Om kjemikalieregelverket Reach

B5 – Biologisk mangfold

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
35	Dersom foretaket har steder eller lokasjoner i eller i nærheten av et område med sårbart biologisk mangfold (BSA), skal det oppgi disse, samt navnet på området.	Nødvendig dersom relevant

Formålet er å redegjøre for foretakets naturpåvirkning ved å opplyse om foretaket har steder eller lokasjoner i eller i nærheten av et område med sårbart biologisk mangfold (BSA), og i så fall hvilke.

Definisjoner

Sted (site): Et sted er en fysisk lokasjon der foretaket utøver sin virksomhet, og hvor påvirkninger sannsynligvis vil kunne oppstå. Eksempler omfatter fabrikker, gårdsbruk, gruver, kontorer eller tjenestesentre, samt infrastruktur eller andre anlegg. Et sted kan også være delt med andre foretak (for eksempel kan foretaket dele kontorlokaler med andre foretak).

Sårbart biologisk mangfold (BSA): Se til Steder i eller nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold.

«I nærheten av» ...: Standarden (vedlegg A) definerer begrepet som et sted som (delvis) overlapper eller grenser til et område med sårbart biologisk mangfold. Dersom stedet ligger utenfor, men ikke grenser til et slikt område, kan foretaket også vurdere om det ligger i nærheten ved å fastsette stedets påvirkningsområde, for eksempel ved bruk av bufferavstander.

I henhold til Miljødirektoratets veiledning, kan et påvirkningsområde være større enn den geografiske definisjonen. Eksempler er støy og lys som påvirker arter utenfor lokaliteten, endret vannføring eller vannkvalitet nedstrøms, inngrep i trekkruter og økologiske forbindelser og også luftforurensning eller støv som spres utenfor stedet. Miljødirektoratets veiledning kan være et nyttig supplement ved fastsettelse av påvirkningsområdet. Se Veileder M-1941 hos Miljødirektoratet.

Steder i eller nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold (BSA)

Datapunkt: 35

Dette opplysningskravet forutsetter at foretaket gjør en vurdering av dette med utgangspunkt i **steder** som berører de aktuelle **sårbare områdene**.

For å avgjøre dette, kan ulike verktøy og veiledninger benyttes. Vedlegg A i standarden henviser blant annet til Natura 2000, UNESCOs verdensarvsteder, Ramsar-områder, og andre vernede områder, for eksempel fastsatt ved nasjonal lovgivning, samt viktige områder med biologisk mangfold ("KBAer"), økologisk eller biologisk betydningsfulle marine områder, IUCNs rødliste for økosystemer og leveområder for arter på IUCNs rødliste for truede arter. Disse er best egnet å bruke dersom man har virksomhet utenfor Norge.

For foretak med steder i Norge, finnes det flere interaktive kart og verktøy som er mer aktuelle å bruke for å identifisere områder med sårbart biologisk mangfold nasjonalt, inkludert:

- Naturbasekart (ulike kartlag, herunder naturvernområder, truede arter mm.)
    - Viser oversikt over blant annet verneområder, ulike naturtyper, arter og biologisk mangfold. Her bør spesielt steder i eller i nærheten av vernet område etter naturmangfoldloven vurderes.
- Emerald Network - General Viewer
    - Europeisk nettverk av områder med høy biodiversitetsverdi. Denne siden likner på Natura 2000 (EU), men inkluderer flere land i Europa.
- Særlig verdifulle og sårbare områder (SVO)
    - Kartlag som viser havområder klassifisert som særlig verdifulle.
- Norsk rødliste for naturtyper 2025 | Artsdatabanken
    - Oversikt over truede naturtyper i Norge. Kan brukes som supplement til andre kartlag (for eksempel Miljødirektoratets oversikt over ulike naturtyper).
- Norsk rødliste for arter | Artsdatabanken
    - Oversikt over truede arter i Norge. Relevant for å vurdere om foretakets steder ligger i eller nær leveområder for arter på IUCNs rødliste.

I praksis kan foretaket kartlegge sine lokasjoner i én eller to relevante kartløsninger, for eksempel Miljødirektoratets kartportal, for å vurdere om de ligger i eller nær sårbare områder. Det er ikke nødvendig å bruke alle tilgjengelige verktøy, så lenge utvalget gir et tilstrekkelig grunnlag for vurderingen. Det anbefales å oppgi hvilke områder som er kartlagt, og hvilke kart- og datakilder som er benyttet.

Tabellen nedenfor viser hvordan opplysningskravet kan presenteres.

Merk at det kun er krav om å oppgi navn på områder med sårbart biologisk mangfold. Tabellen under kan brukes til å gi supplerende opplysninger, men areal og lignende er ikke nødvendig etter standarden.

Beliggenhet	Areal (hektar)	Område med sårbart biologisk mangfold	Spesifikasjon (lokalisert i/i nærheten av områder med sårbart biologisk mangfold)
Land – Stedsnavn 1			
Land – Stedsnavn 2			
Land – Stedsnavn 3			
…			

B6 – Vann

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
36	Foretaket skal oppgi sitt samlede vannuttak, dvs. hvor mye vann som tas inn i organisasjonens (eller anleggets) grenser.	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre.
37	Dersom foretaket har produksjonsprosesser med betydelig vannforbruk (f.eks. termiske energiprosesser som tørking eller kraftproduksjon, vareproduksjon, landbruksvanning osv.), skal det oppgi sitt vannforbruk beregnet som differansen mellom vannuttak og vannutslipp fra produksjonsprosessene. I tillegg skal disse foretakene separat opplyse om mengden vann som er forbrukt på steder som ligger i områder med vannstress.	Nødvendig dersom relevant Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre.

Formålet med opplysningskravet, er å gi informasjon om foretakets avhengighet av vann, og om vannforbruket skjer i områder med vannstress. Dette gjør det mulig for brukere av rapporten å vurdere miljøpåvirkningen og risikoen knyttet til tilgang på vann.

Vannuttak

Datapunkt 36:

Foretak med mer enn 10 ansatte skal oppgi samlet vannuttak. For foretak med 10 ansatte eller færre er opplysningen frivillig.

Følgende tabell kan benyttes ved rapportering:

Sted	Vannuttak F.eks. m^3	Vannforbruk F.eks. m^3 (dersom det er relevant)
Alle steder		
Steder i områder med vannstress		

Definisjoner

Vannuttak viser til den samlede mengden vann som foretaket tar inn til egen virksomhet i løpet av rapporteringsperioden. Det omfatter alt vann som tilføres foretaket, uavhengig av kilde og hvordan vannet brukes.

Vannuttak kan for eksempel være:

- vann levert fra offentlig vannforsyning,
- vann hentet fra egen brønn (grunnvann),
- vann tatt fra elv, innsjø eller sjø,
- vann mottatt fra andre virksomheter
- for foretak i landbruk: regnvann som samles direkte opp og lagres av virksomheten.

Vannuttaket skal gjelde for organisasjonens (eller anleggets) grenser. Foretaket bør inkludere samme virksomhet som i øvrige deler av rapporten, for eksempel de samme anleggene og datterselskapene som under klimagassutslipp (B3).

Kilder og metoder til å innhente data om vannuttak

Datafangst for vannuttak vil ofte være basert på måledata fra vannmålere eller vannregninger. Dersom slike data ikke er tilgjengelige eller ikke gir et tilstrekkelig grunnlag, kan vannuttaket estimeres ved hjelp av beregningsmodeller, bransjestandarder eller andre relevante datakilder. Dette kan gjøres på ulike måter, avhengig av foretakets tilgang på data. Nedenfor beskrives tre vanlige metoder for små og mellomstore norske foretak:

1. Direkte vannmåling (egen vannmåler)

Denne metoden er hensiktsmessig når foretaket har egen vannmåler eller mottar vann- og avløpsfaktura som viser foretakets faktiske vannuttak for en lokasjon. Dette er typisk for foretak som eier eller fullt ut disponerer egne kontorbygg, produksjonsanlegg, lager eller andre anlegg.

I norsk sammenheng kan vannuttaksdata normalt hentes fra:

- kommunale vann- og avløpsfakturaer, der årlig vannuttak eller vannmengde normalt er oppgitt i kubikkmeter (m^3),
- kommunale kundeportaler for næringsabonnenter, eller
- intern måleravlesning, for eksempel via SD anlegg, driftslogger eller FDV dokumentasjon.

2. Direkte vannmåling på bygningsnivå - rapportering for deler av bygget

Dette scenariet gjelder når bygget har én felles vannmåler, men foretaket kun disponerer deler av bygget, for eksempel ved kontorfellesskap eller leie av lokaler i et næringsbygg. Foretaket har da ikke egne måledata, men byggets samlede vannuttak er tilgjengelig via gårdeier, sameie eller driftsselskap.

Fremgangsmåten innebærer normalt at foretaket:

- innhenter byggets totale årlige vannuttak fra utleier, sameie eller felles vann- og avløpsfakturaer
- fastsetter totalt antall ansatte som benytter bygget,
- fastsetter antall arbeidsdager per år (ofte basert på nasjonale gjennomsnitt), og
- beregner vannuttak per ansatt per dag, som deretter multipliseres med foretakets antall ansatte og faktiske arbeidsdager.

Beregningen kan settes opp slik:

Vannuttak per ansatt per dag (liter) = årlig vannuttak (liter) ÷ (antall ansatte i hele bygget × antall arbeidsdager)

Foretakets vannuttak finnes ved å multiplisere vannuttaket per ansatt per dag med foretakets antall ansatte og antall dager de har brukt lokalene i rapporteringsåret.

Eksempel fra EFRAGs Voluntary Standard Guidance:

Byggets årlige vannuttak er 1 296 m^3 (1 296 000 liter), og 100 ansatte fra ulike foretak bruker bygget, anslått 240 dager i året. Vannuttak per ansatt per dag blir da 1 296 000 ÷ (100 × 240) = 54 liter. Et foretak med 25 ansatte som bruker lokalene 220 dager i året får et årlig vannuttak på 54 × 25 × 220 = 297 000 liter, det vil si 297 m^3.

Begrensning:
Metoden tar ikke hensyn til ulik bruk i ulike deler av bygget, for eksempel et bygg med seks kontoretasjer og én etasje med kantine eller restaurant. Har foretaket tilleggsdata, bør beregningen forfines.

3. Estimert vannuttak (ingen direkte måledata)
Når måledata ikke er tilgjengelige, kan vannuttak estimeres ved hjelp av armaturenes strømningshastighet, antall bruk og antall ansatte som benytter lokalene.

I tilfeller der foretaket driver virksomhet i kontorfellesskap eller delte lokaler og hverken har tilgang til egen vannmåler eller byggets vann- og avløpsregning, kan vannuttaket estimeres. EFRAGs Voluntary Standard Guidance punkt 79-81 viser til en tilnærming hvor man beregner vannuttak basert på *strømningshastighet* for armaturer kombinert med antall bruk og antall ansatte, samt alternativer for å beregne vannuttak i kontorfellesskap/delte lokaler. Beregningen gjennomføres separat for relevante armaturer og summeres til et samlet vannuttak.
Strømningshastighet viser hvor mye vann som brukes per tidsenhet, vanligvis uttrykt i liter per minutt (L/min), eller liter per bruk (for eksempel per toalettspyling).
Denne informasjonen estimeres ved bruk av:

- **Prosjektdokumentasjon eller tekniske spesifikasjoner:**
  I mange bygg, særlig nyere næringsbygg, finnes det teknisk dokumentasjon knyttet til prosjektering og installasjon av vannsystemer. Dette kan for eksempel være VVS-tegninger og prosjekteringsunderlag utarbeidet ved oppføring eller rehabilitering av bygget, eller FDV-dokumentasjon (forvaltning, drift og vedlikehold). Slike dokumenter inneholder ofte opplysninger om:
    - type armatur som er installert,
    - nominell strømningshastighet (liter per minutt),
    - eller vannmengde per bruk, for eksempel per toalettspyling.

- **Armaturets merking eller produktdatablad:**
  Dersom prosjektdokumentasjon eller FDV-materiale ikke er tilgjengelig eller er ufullstendig, kan foretaket hente nødvendige inputdata direkte fra armaturene som er installert i lokalene. I praksis kan dette innebære:
    - fysisk gjennomgang av sanitærutstyr i foretakets lokaler
    - avlesning av merking på armaturer, der strømningshastighet eller vannmengde ofte er oppgitt

- identifisering av produsent og modellnummer, som deretter kan brukes til å finne produsentens produktdatablad eller tekniske spesifikasjoner tilgjengelig på leverandørens nettsider

Dersom verken dokumentasjon eller merking er tilgjengelig, kan strømningshastighet og antall bruk per dag anslås ut fra offentlig tilgjengelige gjennomsnittstall.

4. Hybrid tilnærming

Vannuttak kan også estimeres ved bruk av en hybrid tilnærming**.** Dette innebærer at faktiske måledata benyttes der de er tilgjengelige, mens vannuttak for øvrige anlegg estimeres basert på gjennomsnitt eller forholdstall fra sammenlignbare anlegg i virksomheten. En slik tilnærming kan gi mer presise og virksomhetsnære estimater enn bruk av generelle, eksterne gjennomsnittsdata alene.

Redegjørelse for metode:

Uavhengig av valgt estimeringsmetode er det hensiktsmessig å redegjøre kort for hvordan vannuttaket er beregnet, herunder hvilke datakilder, forutsetninger og eventuelle forenklinger som er lagt til grunn. En slik metodeforklaring sikrer at kvalitetskravene i Voluntary Standard er oppfylt, herunder at opplysningene er relevante, pålitelige, sammenlignbare, forståelige og etterprøvbare.

Foretaket kan i tillegg gi tilleggsopplysninger som setter vannuttaket eller vannforbruket i sammenheng, for eksempel om regnvann samles opp og brukes i stedet for vann fra springen, eller hvilken kilde vannuttaket kommer fra (overflatevann, grunnvann, tredjepart).

Vannforbruk

Datapunkt: 37

Foretak som har produksjonsprosesser med betydelig vannforbruk, skal oppgi vannforbruk. I tillegg skal disse foretakene separat oppgi hvor mye vann som forbrukes på steder som ligger i områder med vannstress. Opplysningen er frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre.

Definisjoner

Vannforbruk er den delen av vannuttaket som ikke slippes ut igjen til vannmiljøet (elv, innsjø, grunnvann eller sjø) eller overføres til tredjepart (for eksempel et annet selskap eller anlegg, kommunalt vann- eller avløpsselskap) i løpet av rapporteringsperioden. Etter VS beregnes vannforbruk som differansen mellom vannuttak og vannutslipp fra produksjonsprosessene.

Vannutslipp er summen av avløpsvann og annet vann som forlater foretaket og slippes ut til overflatevann, grunnvann eller tredjepart i løpet av rapporteringsperioden.

Vannforbruk omfatter blant annet:

- Vann som fordamper i produksjonsprosesser (for eksempel ved tørking, kjøling eller kraftproduksjon)
- Vann som inngår i ferdige produkter, som i mat- og drikkevareproduksjon
- Vann brukt til vanning, der vannet bindes i jord, planter eller fordamper
- Andre prosesser der vann tapes eller ikke kan spores tilbake til et definert vannutslipp

Hvilke foretak og sektorer omfattes av kravet?

Opplysningskravet retter seg mot foretak som har **produksjonsprosesser med betydelig vannforbruk**. Dette vil typisk omfatte, men er ikke begrenset til, følgende sektorer og aktiviteter:

- **Mat- og drikkeproduksjon**
  - Produksjon der vann inngår i selve produktet, for eksempel drikkevareproduksjon
  - Rengjøring, skylling, kjøling eller andre vannintensive prosesser i produksjonen
- **Annen industriell vareproduksjon**
  - Prosesser der vann brukes som innsatsfaktor i produksjonen
  - Prosesser med høy varmebruk, som tørking, kjøling eller damping
- **Energi- og kraftproduksjon**
  - Termiske energiprosesser der vann fordamper eller tapes, for eksempel i kjøle- og dampkretsløp
- **Gruvedrift og mineralutvinning**
  - Vann brukt i uttak, bearbeiding, vasking eller separasjon av mineraler
  - Prosesser der vann bindes i avgangsmasser, fordamper eller på annen måte ikke returneres til samme vannkilde
- **Landbruk og akvakultur**
  - Vanning av jordbruksarealer
  - Vann brukt til husdyrhold eller produksjonsanlegg der vann ikke returneres til samme vannkilde
- **Bygg, eiendom og anlegg**
  - Vanning av grøntområder eller selskapsanlegg
  - Midlertidige produksjonsprosesser med vannforbruk (for eksempel støvbinding, betongarbeid)
- **Andre foretak**
  - Foretak med prosesser der vann forbrukes som innsatsfaktor og ikke slippes tilbake i vannmiljøet i vesentlig grad

Foretak som kun tar vann fra det offentlige vannforsyningsnettet og slipper det ut i avløpsnettet, vil ha et vannforbruk nær null. Vannforbruket kan da utelates fra rapporten. Mer generelt avhenger relevansen av vannforbruksopplysningene av om de allerede er lovpålagt, allerede rapportert og/eller relevante for sektoren.

Hvordan fastslå om foretaket driver virksomhet i et område med vannstress?

Vannstress er evnen, eller mangelen på evne, til å dekke menneskers og økosystemers behov for vann. Begrepet er inkluderende og omfatter flere fysiske forhold knyttet til vannressursene, herunder tilgang på vann, vannkvalitet og tilgjengelighet (dvs. om folk faktisk kan bruke fysisk tilgjengelige vannforsyninger), som ofte avhenger av om infrastrukturen er tilstrekkelig og av hva vann koster, blant annet.

I praksis vurderes vannstress ofte ut fra hvor stor andel av de fornybare vannressursene i et område (typisk et elvebasseng eller delbasseng) som tas ut eller forbrukes. Dette innebærer at:

- det tas ut eller forbrukes en stor andel av det vannet som naturlig fornyes gjennom nedbør og avrenning, og
- området kan være mer sårbart for vannmangel, særlig i tørre perioder eller ved økt belastning fra befolkning, industri eller landbruk

EFRAGs Voluntary Standard Guidance punkt 88-91 viser til etablerte indikatorer for å identifisere områder med vannstress. Internasjonalt brukes blant annet WRI Aqueduct Water Risk Atlas, der områder med en referanseverdi for vannbelastning over 40 % anses som områder med vannstress. Tilsvarende benytter Det europeiske miljøbyrået (EEA) Water Exploitation Index Plus (WEI+), der verdier på 40 % eller mer i alminnelighet indikerer vannstress. WRI Aqueduct bygger på vannetterspørsel (uttak), mens EEAs WEI+ bygger på vannforbruk. EEA tilbyr WEI+ for sommerperioden og for urbane morfologiske soner (UMZ).

Norge har generelt rikelige fornybare vannressurser, og de fleste områder vil derfor ikke være områder med vannstress i disse internasjonale verktøyene. Likevel kan lokale forhold variere, og enkelte regioner kan ha press på vannforsyningen - for eksempel ved sesongvariasjoner, tett bebyggelse eller spesifikke industrielle aktiviteter.
Dersom ytterligere avklaring er nødvendig, kan foretaket rådføre seg med kommunen, lokale vannverk, vannregionmyndigheter eller NVE, som ofte har mer detaljert lokalkunnskap og oppdaterte data.

B7 – Ressursbruk, sirkulær økonomi og avfallshåndtering

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
38	Foretaket skal oppgi hvorvidt det anvender prinsippene for en sirkulær økonomi, og i så fall hvordan det anvender disse prinsippene	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre
39	Foretaket skal oppgi: (a) samlet vekt av generert avfall, oppdelt etter i farlig og ikke-farlig avfall (b) andelen av avfallet som går til materialgjenvinning eller forberedelse til ombruk (c) Dersom foretaket driver virksomhet i en sektor som bruker betydelige materialstrømmer, skal det oppgi årlig massestrøm av relevante benyttede materialer.	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre

Formålet med opplysningskravet er å gi informasjon om hvordan foretaket bruker ressurser, håndterer avfall og jobber for å redusere miljøpåvirkning og øke ressurs-effektiviteten.

Definisjoner

Prinsippene for en sirkulær økonomi:
Standarden (Vedlegg A) definerer de tre grunnprinsippene for sirkularitet slik de er definert av Ellen MacArthur Foundation:

1) eliminere avfall og forurensning gjennom å utforme produkter og materialer som kan føres tilbake til kretsløpet etter bruk,
2) holde produkter og materialer i omløp (med høyest mulig verdi) gjennom vedlikehold, ombruk og istandsetting, og
3) regenerere naturen ved å forbedre naturmiljøer og gjenopprette viktige økologiske funksjoner.

Avfall:
Med avfall menes løsøregjenstander eller stoffer som etter forurensningsloven § 27 skal regnes som avfall. Avfall er etter loven løsøregjenstander eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kasserere (Kilde: Miljødirektoratet).

Farlig avfall:
Avfall som utviser en eller flere av de farlige egenskapene som er oppført i vedlegg III til europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/98/EF om avfall. I Norge er det Avfallsforskriften § 11-2 definerer om avfall er farlig avfall.

Materialgjenvinning:
All gjenvinning der avfallsmaterialer blir bearbeidet på nytt til produkter, materialer eller stoffer til enten det opprinnelige formålet eller til andre formål. Dette omfatter bearbeiding på nytt av organisk materiale, men omfatter ikke energiutnytting og ny bearbeiding til materialer som skal benyttes som brensel eller til utfylling.

Bruk av prinsippene for en sirkulær økonomi

Datapunkt: 38

Foretak med mer enn 10 ansatte må oppgi hvorvidt det anvender prinsippene for en sirkulær økonomi. Det er derimot kun de som anvender disse som må gi en beskrivelse av hvordan. Ved rapportering bør opplysningene sammenfalle med opplysningene gitt i B2 – Rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi.

Se også til Miljødirektoratets sider om sirkulær økonomi for mer informasjon om hva sirkulær økonomi betyr og innebærer.

Indikatorer på avfall

Datapunkt: 39 a) og b)

Foretak genererer ulike typer avfall. Som hovedregel kan vi kategorisere avfall som ikke-farlig avfall og farlig avfall. Det følger egne restriksjoner for avfall som defineres som farlig avfall.

EKSEMPLER PÅ AVFALL

Eksempler på ikke-farlig avfall er:

- Restavfall
- Matavfall
- Plastemballasje
- Papir

Eksempler på farlig avfall:

- Impregnert trevirke
- Oljetyper
- Maling, lakk og lim

Følgende tabell kan benyttes ved rapportering:

	Generert avfall (f.eks. tonn, kg, m^3)			
	Samlet generert avfall	**Mengde til materialgjenvinning/ombruk**	**Mengde til forbrenning***	**Mengde til deponering***
Ikke-farlig avfall				
Avfallstype 1				
Avfallstype 2				
…				
Farlig avfall				
Avfallstype 1				
Avfallstype 2				
…				

**Kolonnen er lagt til av arbeidsgruppen og fremgår ikke av VS-standarden. Det anses som svært hensiktsmessig å inkludere andelen som sendes til forbrenning og deponi, ettersom dette i praksis ofte utgjør en betydelig del av avfallsbehandlingen.*

Hvor finner jeg data?

Du kan finne informasjon om mengden avfall som er utsortert, fra avfallsselskapet virksomheten har avtale med eller behandlingsanlegget som håndterer avfallet fra din virksomhet. Alle foretak som genererer avfall må betale for behandlingen av dette, derfor kan bilag fra avfallsselskapet eller behandlingsanlegget gi nødvendig informasjon. Se til Relevante lenker under. Dersom virksomheten leier kontorer gjennom gårdeier, er det gårdeier som har ansvaret for å håndtere avfallet. Vær oppmerksom på at virksomheten din kan være omfattet av egne krav til dokumentasjon, tilsyn og finansiering.

Regelverk

Videre følger det også ulike krav til den som genererer avfallet. Det vil være forskjellige sorterings- og behandlingskrav for en aktør innen bygg og anleggsbransjen eller annen industri, sammenlignet med en tjenesteytende virksomhet som leier kontorer i et bygg. Dersom du er usikker på hvilket avfall din virksomhet genererer, ta kontakt med avfallsselskapet dere har avtale med.

Du vil også kunne finne mye nyttig informasjon på Miljødirektoratets nettsider.

Bruk av materialer i produksjon – Årlig massestrøm

Datapunkt 39 c)

Årlig massestrøm viser den totale mengden materialer foretaket bruker i løpet av et år, og følger EMAS-kravene for å måle materialeffektivitet. Formålet er å gi informasjon om hvilke materialer virksomheten er avhengig av, hvor mye som brukes, og hvor det kan være potensial for bedre ressursbruk (f.eks. trevirke og stål i bygg- og anleggsbransjen).

Foretaket skal informere om materialene det bruker, herunder både materialene innkjøpt fra leverandører og materialene fra intern produksjon. Materialer fra intern produksjon omfatter halvfabrikata, mellomprodukter eller resirkulerte materialer som

brukes videre i egen produksjon, og skal ikke telles som nye materialtilførsler. Årlig massestrøm bør derfor reflektere netto tilførte materialer til virksomheten, for å unngå dobbelttelling.

For å beregne årlig massestrøm av relevante brukte materialer må foretaket først identifisere hvilke konkrete nøkkelmaterialer virksomheten er avhengig av, og som materialeffektiviteten skal vurderes for (f.eks. trevirkes materialeffektivitet).

Hvilke aktiviteter omfattes av kravet?

For å identifisere produksjons-, bygge- og/eller emballasjeprosesser kan foretaket sjekke aktivitetene som omfattes av avsnitt C – Produksjon, avsnitt F – Bygg og anlegg, samt klasse N82.92, "Emballasjeaktivitet", i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006.

Dette vil typisk kunne omfatte:

- **Produksjonsvirksomhet,** for eksempel foretak som produserer mat- og drikkevarer, tekstiler, møbler, trevarer, plastprodukter, metallvarer, kjemikalier, maskiner, elektronikk eller andre fysiske produkter.

- **Bygg- og anleggsvirksomhet,** for eksempel entreprenører, anleggsforetak, eiendomsutviklere eller andre foretak som bruker betydelige mengder materialer som betong, stål, trevirke, asfalt, glass, isolasjon eller andre byggevarer.

- **Emballasjevirksomhet,** for eksempel foretak som produserer, fyller, pakker, ompakker eller på annen måte håndterer større mengder emballasje, som papp, plast, glass, metall eller trebasert emballasje.

Relevante lenker

- Sortere.no
- Miljødirektoratet – sirkulær økonomi
- Miljødirektoratet – avfallstyper
- Miljødirektoratet – avfallstyper og krav til utsortering
- Avfallsdeklarering.no
- ISO 14052 standard
- SSB - Avfall

Grunnmodul: Sosiale indikatorer

Sammenheng med norsk regelverk

Flere av temaene som dekkes av de sosiale indikatorene i VS (både i grunnmodul og i detaljert modul) har nær sammenheng med krav i norsk rett, særlig arbeidsmiljøloven, likestillings- og diskrimineringsloven og loven om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven).

Foretaket kan se hen til aktiviteter og rapportering som allerede er etablert gjennom etterlevelse av disse lovreglene i forbindelse med rapportering i henhold til Voluntary Standard.

Merk likevel at de lovpålagte kravene ikke nødvendigvis er helt sammenfallende med opplysningskravene og datapunktene i VS. Enkelte lovpålagte opplysninger kan være like i innhold som VS-standarden, men avvike i beregningsmetoder. En nærmere vurdering må gjøres i hvert enkelt tilfelle.

Se også datapunkt 21 med veiledning for nærmere omtale av bruk av henvisninger, slik at en unngår overlappende og gjentakende rapportering i størst mulig grad.
For ytterligere veiledning kan det være relevant å se hen til Arbeidstilsynet, DFØs høyrisikoliste og Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv.

Merk at virksomheten må behandle personopplysninger om ansatte i samsvar med GDPR, arbeidsmiljøloven og folketrygdloven og må derfor sikre at informasjon rapporteres på en slik måte at personvernet til de ansatte ivaretas. Risikoen er særlig stor i virksomheten med få ansatte. I slike tilfeller kan virksomheten gjøre en konkret vurdering av personvern i samråd med de tillitsvalgte.

B8 – Arbeidsstyrken – Generelle egenskaper

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
40	Foretaket skal oppgi antall ansatte i antall personer eller heltidsekvivalenter for følgende indikatorer: (a) type ansettelsesavtale (midlertidig eller fast), (b) kjønn, og	Nødvendig
40 (fortsettelse)	(c) ansettelsesavtalens land, dersom foretaket driver virksomhet i mer enn ett land.	Nødvendig dersom relevant

Formålet med opplysningskravet er å gi innsikt i foretakets kjønnsbalanse og geografiske tilstedeværelse, samt hvordan ulike ansettelsesformer er fordelt.

Midlertidig eller fast arbeidskontrakt

Datapunkt: 40 a)

Midlertidig kontrakt: En tidsbegrenset avtale som avsluttes på en bestemt dato eller når en definert oppgave er fullført.

Fast kontrakt: En avtale uten forhåndsbestemt sluttdato. Ansettelsesforholdet fortsetter til det avsluttes ved oppsigelse fra arbeidstaker eller lovlig oppsigelse fra arbeidsgiver.

Heltidsekvivalent (FTE): Et tall som viser arbeid utført i hele årsverk, forstått som heltidsstilling. Her justeres deltidsansatte og inn-/utmeldinger for faktisk arbeidsomfang. Omregning av ulike stillingsbrøker til FTE gir en felles metodikk for telling av ansatte.

Dette gir et likt utgangspunkt for rapportering og bedre sammenligningsgrunnlag på tvers av foretak. I norsk sammenheng tar en som regel utgangspunkt i at en heltidsansatt som jobber etter et normalt årsverk (omtrent 37,5 timer per uke) regnes som 1 heltidsekvivalent.

Opplysningene kan oppgis i en tabell som følger:

Kontraktstype	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Midlertidig kontrakt	
Fast kontrakt	
Samlet antall ansatte	

Foretaket kan selv velge å oppgi i enten antall personer *eller* i FTE.

Beregningsmetode FTE

For å beregne heltidsekvivalenter kan følgene metode benyttes:
FTE = $\sum_i$ (Stillingsprosent$_i$ × Ansettelsestid$_i$)
Stillingsprosent$_i$: Avtalt stillingsandel for ansatt i, uttrykt som desimal, f.eks. 1,0 = 100% stilling.

Ansettelsestid$_i$: Andel av rapporteringsperioden ansatt i har vært ansatt, f.eks. 1,0 for hele året og 0,5 for seks måneder.

EKSEMPEL

For å beregne heltidsekvivalenter for én ansatt i 80% stilling hele året, og én ansatt i 100% stilling i 6 måneder kan en gjøre følgende:
0,8 x 1,0 = 0,8 FTE
1,0 x 0,5 = 0,5 FTE
Totalt utgjør disse to ansatte 1,3 FTE.

Kjønn

Datapunkt 40 b)

Det anbefales å redegjøre for hvordan statistikken er beregnet, særlig med hensyn til om ansatte rapporteres i antall eller som heltidsekvivalenter og om det er utfordringer med å sikre komplett datagrunnlag.

Rapporteringen kan presenteres i følgende tabell:

Kjønn	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Mann	
Kvinne	
Annet	
Ikke oppgitt	
Samlet antall ansatte	

Landet arbeidskontrakten gjelder for, dersom foretaket opererer i flere land

Datapunkt: 40 c)

Opplysninger om ansatte fordelt på land er en viktig indikator for blant annet hvilke informasjons-, drøftings- og medbestemmelsesrettigheter de ansatte og deres representanter har.

Rapporteringen kan presenteres i følgende tabell:

Land (ifølge ansettelseskontrakt)	Antall ansatte (antall personer eller heltidsekvivalenter)
Land A	
Land B	
Land C	
Land D	
Samlet antall ansatte	

B9 – Arbeidsstyrken – Helse og sikkerhet

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
41	Foretaket skal gi følgende opplysninger om sine ansatte: (a) antall og frekvensen av arbeidsrelaterte ulykker som skal registreres, og (b) I den grad dette er tillatt etter gjeldende lovgivning, skal virksomheten opplyse om det samlede antallet dødsfall som følge av registreringspliktige arbeidsulykker og registreringspliktig arbeidsrelatert sykdom	Nødvendig

Formålet med opplysningskravet er å gi en oversikt over arbeidsrelaterte skader, sykdom og/eller dødsfall i løpet av rapporteringsåret. Opplysninger om antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse må ikke gå på bekostning av personvern.

Antall og frekvensen av arbeidsrelaterte ulykker

Datapunkt: 41 a)

Arbeidsrelatert ulykke: En hendelse som inntreffer mens man er i arbeid, eller i forbindelse med utførelse av yrkesaktivitet, som fører til fysisk eller psykisk skade. Ulykken er registreringspliktig dersom den fører til dødsfall eller mer enn tre dagers fravær fra arbeidet.

Frekvensen av arbeidsrelaterte ulykker: Antall arbeidsrelaterte ulykker per 100 fulltidsansatte per år.

I henhold til EFRAGs Voluntary Standard Guidance bør skal frekvensen av arbeidsrelaterte ulykker beregnes på følgende måte:

$$\frac{Antall\ registrerte\ arbeidsrelaterte\ ulykker\ i\ rapporteringsåret}{Antall\ arbeidstimer\ for\ alle\ ansatte\ sammenlagt\ for\ rapporteringsåret}\ x\ 200{,}000$$

Ofte bruker foretak 2000 timer i året som utgangspunkt for antall arbeidstimer per år, per ansatt. Dette anvendes også i de pliktige standardene (ESRS). Dersom virksomheten ønsker sammenlignbare tall mot større selskaper, eller må rapportere om arbeidsrelaterte ulykker til selskaper som er omfattet av direktivet for bærekraftsrapportering (CSRD), anbefales det å anvende 2000 timer i utregningen. Virksomheten kan også bruke mer presise tall på antall arbeidstimer i løpet av rapporteringsåret, estimere basert på egen data, eller ta utgangspunkt i SSB-tall for utførte årsverk.

EKSEMPEL PÅ BEREGNING AV ULYKKESFREKVENS:

ESKEMPEL AS har 40 ansatte som det antas at jobber 2000 timer i året, dvs. 80 000 timer totalt. Det er registrert 3 arbeidsrelaterte ulykker i rapporteringsåret. For å beregne frekvensen vil virksomheten gjøre følgende beregning:

3/ (80 000) x 200,000 = 7.5 ulykker per 100 ansatte.

Antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader og arbeidsrelatert dårlig helse

Datapunkt: 41 b)

Arbeidsrelaterte skader: Fysisk eller psykisk skade som oppstår som en direkte følge av eksponering for fare på arbeidsplassen. Skader må klart kunne knyttes til utførelsen av arbeidsoppgaver.

Arbeidsrelatert sykdom: En sykdom forårsaket av skadelig påvirkning fra arbeidet som er utført, eller av arbeidsmiljøet. I Norge kan sykdom godkjennes som en yrkessykdom hvis årsaken er skadelig påvirkning fra arbeidet og sykdommen er nevnt i Forskrift om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer.

Når foretaket skal rapportere antall dødsfall, står den fritt til å presentere dødsfall som følge av arbeidsrelaterte skader separat fra dødsfall som skyldes arbeidsrelatert sykdom.

Relevante lenker

- *ILO List of Occupational Diseases (2010)*
- Altinn - Meldeplikt ved arbeidsulykke, yrkesskade og yrkessykdom
- Varsle om arbeidsulykke - Arbeidstilsynet
- NAV – Meld yrkesskade
- Forskrift om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer.

B10 – Arbeidsstyrken – Godtgjøring, kollektive forhandlinger og opplæring

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
42	Foretaket skal oppgi: (a) hvorvidt de ansatte mottar lønn som er lik eller høyere enn gjeldende **minstelønn** for landet det rapporteres i, fastsatt direkte i nasjonal minstelønnslovgivning eller gjennom en kollektivavtale,	Nødvendig
42 forts.	(b) Dersom virksomheten allerede er pålagt etter EU-lovgivning eller annen nasjonal lovgivning å rapportere den prosentvise lønnsforskjellen mellom kvinnelige og mannlige ansatte, skal virksomheten rapportere denne.	Nødvendig dersom relevant
42 forts.	c) prosentdelen av ansatte som omfattes av kollektivavtaler, og d) gjennomsnittlig antall årlige opplæringstimer per ansatt	Nødvendig

Det er flere formål med dette opplysningskravet. Brukeren av rapporten skal gjennom dette opplysningskravet få innsikt i a) hvorvidt ansatte mottar tilstrekkelig lønn, b) omfanget av eventuelle lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, c) hvor stor andel av foretakets ansatte som er omfattet tariffavtaler, og d) hvilken opplæring og kompetanseutvikling ansatte tilbys.

Tariffavtale er omtalt som **kollektivavtaler** i VS-standarden. Begrepene brukes om hverandre og er det samme.

Hvorvidt ansatte mottar lønn minst lik gjeldende minstelønn

Datapunkt: 42 a)

Minstelønn: Viser til den minstelønnen som er fastsatt i tariffavtale, for bransjer hvor en slik avtale foreligger (Arbeidstilsynet). I Norge er det avtalt minstelønn i ti bransjer[2].

Disse bransjene er:

- Bilbransjen
- Bygg
- Elektro
- Fiskeriindustribedrifter
- Godstransport på vei
- Jordbruk og gartnerier
- Overnatting, servering og catering
- Persontransport med turbil
- Renhold
- Skips- og verftsindustrien

Minstelønnen i de ovennevnte bransjene er allmenngjort, noe som betyr at den er rettslig bindende og gjelder alle arbeidstakere i disse bransjene.

Dersom foretakets ansatte jobber i andre bransjer enn de som er nevnt over, har de ikke krav på allmenngjort minstelønn. De ansatte kan likevel ha krav på lønn som er bestemt i en tariffavtale.

Relevante lenker

- Arbeidstilsynets nettsider med informasjon om minstelønn

[2] https://www.arbeidstilsynet.no/lonn-og-ansettelse/lonn/minstelonn/

Prosentvis lønnsforskjell mellom kjønnene

Datapunkt: 42 b)

Dersom foretaket allerede er forpliktet i henhold til EU-lovgivning eller andre nasjonale bestemmelser til å rapportere den prosentvise forskjellen i lønn mellom kvinnelige og mannlige ansatte, skal foretaket opplyse om denne forskjellen.

I Norge er enkelte virksomheter pålagt å kartlegge lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, som del av aktivitets- og redegjørelsesplikten etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26 og § 26a. Virksomheter som er omfattet av disse kravene, skal også gi opplysninger om lønnsforskjeller mellom kjønnene i en egen likestillingsredegjørelse, eventuelt som en del av årsberetningen. Dette gjelder arbeidsgivere i offentlige virksomheter, og private virksomheter med flere enn 50 ansatte.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten krever mer utfyllende opplysninger enn Voluntary Standard, som bare krever at den prosentvise lønnsforskjellen mellom kjønnene oppgis. For å oppfylle Voluntary Standard er det tilstrekkelig å rapportere denne prosentvise forskjellen, men foretaket kan inkludere ytterligere opplysninger. Kravene i likestillings- og diskrimineringsloven §§ 26 og 26 a gjelder uavhengig av rapporteringen etter Voluntary Standard. Bærekraftsrapporten kan henvise til likestillingsredegjørelsen, jf. datapunkt 21.

Voluntary Standard viser til EU's Likelønnsdirektiv som relevant lovverk for dette opplysningskravet. Likelønnsdirektivet er innført i EU og er et felles europeisk regelverk som skal sikre mer åpenhet om lønn og lønnsfastsettelsen. Direktivet er foreløpig ikke en del av EØS-avtalen og er dermed ikke innført i Norge per tidspunkt for utarbeidelse av denne veilederen. Se mer om likelønnsdirektivet under «relevante lenker»

For å beregne den prosentvise lønnsforskjellen mellom kvinnelige og mannlige ansatte skal følgende metode benyttes:

$$\frac{\begin{array}{c}Gjennomsnittsbruttotimelønn\ for\ mannlige\ ansatte\\ -gjennomsnittsbruttotimelønnen\ for\ kvinnelige\ ansatte\end{array}}{Gjennomsnittsbruttotimelønn\ for\ mannlige\ ansatte}\ x\ 100$$

Bruttolønn: Total lønn før skatt og andre fratrekk. Bruttolønn omfatter ikke bare fastlønn, men også eksempelvis overtidsbetaling, bonuser og telefonordning.

Gjennomsnittlig bruttotimelønn: Ukentlig/årlig bruttolønn delt på gjennomsnittlig antall arbeidstimer i uken/året.

Relevante lenker

- Bufdirs sider om Aktivitets- og redegjørelsesplikten
- Om likelønnsdirektivet - regjeringen.no
- Directive - 2023/970 - EN - EUR-Lex

Prosentandel ansatte som er omfattet av tariffavtaler

Datapunkt: 42 c)

Tariffavtale: En skriftlig avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening som regulerer lønns- og arbeidsvilkår for en gruppe arbeidstakere. I Norge er en bedrift som har inngått en tariffavtale pliktig til å praktisere tariffavtalens bestemmelser også overfor arbeidstakere innen tariffavtalens virkeområde som ikke er organiserte.

For å beregne andelen ansatte som er omfattet av tariffavtaler skal følgende metode benyttes:

$$\frac{Antall\ ansatte\ omfattet\ av\ tariffavtaler}{Antall\ ansatte}\ x\ 100$$

For å rapportere anbefales det å benytte følgende nivåinndeling: 0-19%, 20-39%, 40-59%, 60-79% eller 80-100%.

Dette kan for eksempel settes opp i en tabell, som illustrert under:

Dekningsgrad	Land
0-19%	
20-39%	Estland, Spania
40-59%	
60-79%	Norge, Sverige
80-100%	

Gjennomsnittlig antall årlige opplæringstimer per ansatt

Datapunkt: 42 d)

Opplæring: Tiltak som foretaket har iverksatt for å opprettholde og/eller forbedre ferdigheter og kunnskap hos egne ansatte. Dette kan tilbys på forskjellige måter, eksempelvis gjennom opplæring på og utenfor arbeidsplassen eller ved tilbud om nettkurs.

For å beregne gjennomsnittlig antall opplæringstimer deles summen av antall opplæringstimer tilbudt og fullført av ansatte på totalt antall ansatte.

Grunnmodul: Indikatorer for god forretningsskikk

B11 – Dommer og bøter for korrupsjon og bestikkelser

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
43	I tilfelle domfellelser og bøter i rapporteringsperioden skal foretaket oppgi antall domfellelser og samlet bøtebeløp som er ilagt for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.	Nødvendig dersom relevant

Formålet med opplysningskravet er å gi interessenter informasjon om eventuelle tilfeller av korrupsjon og bestikkelser. Dette kan gi interessenter verdifull informasjon om styring og økonomisk vedlikehold i selskapet.

Dersom det ikke foreligger domfellelser eller bøter, kan hele opplysningskravet utelates fra rapporteringen.

Definisjoner

Domfellelser for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser inkluderer enhver domfellelse i en straffedomstol av en person eller et foretak for en straffbar handling knyttet til korrupsjon og bestikkelser, for eksempel rettsavgjørelser som registreres i strafferegisteret i domfellende EU-medlemsstat.

Bøter ilagt for overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser inkluderer obligatorisk pengestraff som følge av overtredelse av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser, som er ilagt av en domstol, nemnd eller annen offentlig myndighet, og som betales til statskassen.

Korrupsjon er definert gjennom straffelovens kapittel 30 (se særlig §387 og §388).

Relevante lenker

- Økokrim er den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, underlagt Politidirektoratet og Riksadvokaten. Se deres fagside om korrupsjon.

- Transparency International Norge (TI Norge) er Norges antikorrupsjonsorganisasjon, del av Transparency International. TI Norge utarbeider ulikt veiledningsmateriell, herunder håndbok i antikorrupsjon for norsk næringsliv. TI Norge utarbeider også i samarbeid med Lovdata en samling av korrupsjonsdommer i Norge. Disse er å finne både på TI Norges sider, og Lovdata.no.

Detaljert modul: Generelle opplysninger

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
44	Denne modulen gir mer utfyllende bærekraftsinformasjon enn det som kreves i grunnmodulen, og er særlig rettet mot informasjonsbehovene til virksomhetens forretningspartnere, som investorer, banker og kunder. Opplysningskravene er utformet med utgangspunkt i forpliktelser som disse aktørene kan ha etter relevant lov- og regelverk, samt deres behov for informasjon for å vurdere virksomhetens bærekraftsrisikoer. Dette kan for eksempel være aktuelt når virksomheten vurderes som leverandør eller søker om finansiering.	Forklarende datapunkt
45	Ytterligere veiledning til opplysningskravene C1 til C9 er tilgjengelig på EFRAGs nettsted og i EFRAGs Knowledge Hub	Forklarende datapunkt

C1 – Strategi: Forretningsmodell og bærekraft – Relaterte initiativer

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
46	Foretaket skal opplyse om hovedelementene i sin forretningsmodell og strategi, herunder: (a) en beskrivelse av vesentlige produkt- og/eller tjenestegrupper som tilbys, (b) en beskrivelse av viktige markeder foretaket driver virksomhet i (f.eks. privatkundemarked, bedriftsmarked, engroshandel eller detaljhandel og land), (c) en beskrivelse av hovedforretningsforbindelsene (f.eks. hovedleverandører, kundedistribusjonskanaler og forbrukere), og (d) dersom strategien har hovedelementer som er knyttet til eller påvirker bærekraftsforhold, en kort beskrivelse av disse hovedelementene.	Nødvendig Frivillig for virksomheter med 10 eller færre ansatte

Hensikten med opplysningskravet er å gi brukeren av rapporten en beskrivelse av foretakets forretningsmodell og nøkkelkomponenter i strategien. Ved å beskrive hovedproduktene og/eller tjenestene, markedene og forretningsforbindelsene gir foretaket viktig informasjon som gjør det mulig for brukeren av rapporten å vurdere iboende bærekraftspåvirkninger, -risikoer og -muligheter som følger av bransje og forretningsmodell.

Hovedelementene i foretakets forretningsmodell og strategi:

Datapunkt: 46

a) Beskrivelse av viktige produkter og/eller tjenester som tilbys: Virksomheten bør beskrive sine viktigste produkter eller tjenester. Beskrivelsen trenger ikke være uttømmende eller detaljert, men bør dekke de aktivitetene som utgjør hoveddelen av omsetningen. For eksempel: Regnskapstjenester, revisjon og rådgivning, utvikling og salg av programvare eller drift av kafé og restauranter.

b) Beskrivelse av viktige markeder foretaket driver virksomhet i: Virksomheten bør beskrive de viktigste markedene den opererer i. Dette kan omfatte både kundegrupper og geografiske markeder, for eksempel salg til privatkunder i Norge, bedriftskunder i Norden, eksport av produkter til europeiske markeder.

c) beskrivelse av hovedforretningsforbindelsene: Ved beskrivelse av de viktigste forbruker- og leverandørrelasjoner skal foretaket oppgi estimert antall leverandører og deres respektive sektorer og geografiske tilhørighet (dvs. land), jf. EFRAGs Voluntary Standard Guidance punkt 145. Det er ikke nødvendig å navngi disse. Det *kan* være nyttig å ta utgangspunkt i uttrekk fra regnskapssystemet for leverandør – og kundelister, sortert på omsetning i året.

d) Hovedelementer av strategien som er knyttet til eller påvirker bærekraftsforhold
Her skal forhold ved strategien som er knyttet til eller påvirker bærekraftsforhold medtas. Dette kan for eksempel være hvorvidt foretaket har tatt strategiske valg for å lykkes med bærekraftsrelaterte finansielle muligheter som øker salgsinntekter og/eller reduserer kostnader i regnskapet.

EKSEMPEL PÅ STRATEGI SOM PÅVIRKER BÆREKRAFTSFORHOLD

- Beslutning om å investere i fossilfrie anleggsmidler for å posisjonere seg for anbudskonkurranser innen bygg og anlegg.
- Lansering av produkter eller tjenester som skal bidra til å løse kjente bærekraftsproblemer (herunder deletjenester).

Generelle bærekraftspåvirkninger eller tiltak foretaket har satt i gang er ikke relevant for dette punktet. Eksempler er tiltak som utskifting av lyskilder, energieffektivitetsløsninger, varmepumpe, resirkulering etc. Slik informasjon rapporteres i B2 og C2 og ikke i C1.

Å gi informasjon om datapunkt 46 innebærer ikke at virksomheten må gjennomføre en vesentlighetsvurdering av produktene, markedene eller forretningsforbindelsene som skal omtales. Formålet er å gi leseren et overordnet bilde av virksomheten og hvordan den skaper verdier. I vurderingen av hvilke produkter, markeder og forretningsforbindelser som er «vesentlige» eller «viktige, kan virksomheten blant annet se hen til:

- hvilke produkter eller tjenester som representerer størstedelen av omsetningen eller aktiviteten,
- hvilke markeder som er viktigst for inntekter, vekst eller strategisk utvikling,
- hvilke kunder, leverandører eller distribusjonskanaler virksomheten er mest avhengig av, og
- hvilke deler av virksomheten som er mest relevante for å forstå virksomhetens bærekraftsrelaterte muligheter og risikoer.

Det kan være hensiktsmessig å inkludere opplysninger under C1 eller i en egen prinsippnote, som redegjør for hvilke kriterier som er lagt til grunn i vurderingen av hva som utgjør «vesentlige» eller «viktige» produkter, tjenester, markeder eller forretningsforbindelser.

C2 – Beskrivelse av rutiner, policyer og fremtidsinitiativer for omstilling til en mer bærekraftig økonomi

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
47	Dersom foretaket har innført konkrete rutiner, retningslinjer eller fremtidige tiltak for omstilling til en mer bærekraftig økonomi, som det allerede har oppgitt under opplysningskrav B2 i grunnmodulen, skal det gi en kort beskrivelse av disse. Dersom rutinen, retningslinjen eller det fremtidige tiltaket omfatter leverandører eller kunder, skal dette opplyses om. Dersom virksomheten har fastsatt mål for å følge opp gjennomføringen av retningslinjene som er omtalt under B2, skal disse målene også beskrives kort.	Nødvendig dersom relevant
48	Virksomheten kan opplyse om hvilket øverste nivå i virksomheten (dvs. en person eller et organ) som har ansvar for gjennomføringen av disse rutinene, retningslinjene og fremtidige tiltakene, dersom virksomheten har definert et slikt ansvar.	Frivillig

Formålet med opplysningskravet er å gi mer opplysninger om innholdet i rutiner, retningslinjer og fremtidige tiltak enn JA/NEI-svaret som er angitt i opplysningskrav B2. Det skal også gi brukeren av rapporten informasjon om hvordan arbeidet med bærekraftig omstilling er forankret i organisasjonen.

Ytterligere opplysninger om rutiner, policyer (retningslinjer) og fremtidsinitiativer

Datapunkt: 47

Det er ikke nødvendig å skille mellom rutiner, policyer (retningslinjer) og fremtidige tiltak (også omtalt som fremtidsinitiativer) i beskrivelsene. Eksempler kan være:

- Rutine for å velge leverandører med miljøsertifisering
- Retningslinje for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
- Planlagt investering i etterisolering og varmepumper
- Planlagt initiativ for å endre ansattes reisevaner til mer fossilfri transport

Rapporteringen kan presenteres i følgende tabell:

Tema	Beskrivelse av eksisterende rutiner/policyer/fremtidsinitiativ (dersom JA under B2)	Konkretisering av fremtidsinitiativ (dersom JA under B2)	Høyeste nivå med ansvar for gjennomføring
Klimaendringer			
Forurensning			
Vann og marine ressurser			
Biologisk mangfold og økosystemer			
Sirkulær økonomi			
Egen arbeidsstyrke			
Arbeidere i verdikjeden			
Berørte lokalsamfunn			
Forbrukere og sluttbrukere			
God forretningsskikk			

Høyeste nivå med ansvar

Datapunkt 48:

Foretaket kan frivillig velge å oppgi «*Høyeste nivå i foretaket med ansvar for gjennomføring av disse*». Dette er ofte styret eller administrerende direktør. Dersom det ikke foreligger eksplisitt styrevedtak *eller* er et lovkrav som styret har ansvar for å oppfylle, kan det være naturlig at representanter fra administrasjonen er ansvarlig.

Detaljert modul: Indikatorer for miljø

Hensyn ved rapportering av klimagassutslipp i henhold til B3 (grunnmodul)		
Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
49	Avhengig av hvilken type virksomhet foretaket driver kan det være hensiktsmessig å kvantifisere klimagassutslippene innenfor scope 3 (se standardens avsnitt 12) for å gi relevante opplysninger om foretakets verdikjedepåvirkning på klimaendringer. Foretak innenfor produksjon, landbruk/mat, eiendom/bygg og emballasje vil trolig ha vesentlige scope 3-kategorier som kan være relevante å rapportere for foretakets bransje.	Forklarende datapunkt – frivillig å rapportere under B3
50	Utslipp innenfor scope 3 er indirekte klimagassutslipp (utenfor scope 2) som oppstår i et foretaks verdikjede. Disse omfatter aktiviteter som ligger oppstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. innkjøpte varer og tjenester, innkjøpte kapitalvarer, transport av innkjøpte varer osv.) og aktiviteter som ligger nedstrøms for foretakets virksomhet (f.eks. transport og distribusjon av foretakets produkter, bruk av solgte produkter, investeringer osv.)	Forklarende datapunkt – frivillig å rapportere under B3
51	Dersom foretaket velger å oppgi denne målindikatoren bør det henvise til de 15 typene klimagassutslipp innenfor scope 3 som identifiseres i GHG Protocol Corporate Standard og beskrives i GHG Protocol Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard. Når det rapporterer om klimagassutslipp innenfor scope 3 skal foretaket inkludere vesentlige scope 3-kategorier (i henhold til Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard) basert på foretakets egen vurdering av relevante scope 3-kategorier. Foretak kan finne ytterligere veiledning om konkrete beregningsmetoder for hver kategori i GHG-protokollens Technical guidance for Calculating scope 3 Emissions.	Forklarende datapunkt – frivillig å rapportere under B3
52	Når foretaket rapporterer sine scope 1- og scope 2-utslipp, skal det, dersom det oppgir selskapsspesifikk informasjon om sine scope 3-utslipp, presentere denne sammen med informasjonen angitt under B3 – Energi og klimagassutslipp.	Nødvendig dersom relevant

Rapportering av scope 3 klimagassutslipp er frivillig ved rapportering etter VS. For mange foretak utgjør scope 3 en betydelig del av foretakets totale utslipp. Inkludering av scope 3-utslipp vil derfor ofte være relevant informasjon i bærekraftsrapportering. Foretak innenfor produksjon, landbruk/mat, eiendom/bygg og emballasje vil typisk ha vesentlige scope 3klimagassutslipp.

Iht. til GHG-protokollen er scope 3-utslipp inndelt i 15 ulike kategorier som reflekterer foretakets indirekte utslipp i oppstrøms- og nedstrøms verdikjede. Rapportering av scope 3 forutsetter at foretaket gjør en vurdering av hvilke scope 3-kategorier som er vesentlige for foretaket. For noen foretak kan scope 3, kategori 6 (forretningsreiser) være vesentlig, men for andre vil det være et ubetydelig utslipp.
Dersom foretaket oppgir selskapsspesifikk informasjon om sine scope 3-utslipp, skal denne presenteres sammen med opplysningene gitt under B3 – Energi og klimagassutslipp

Se veiledning B3 for mer informasjon.

C3 – Mål for reduksjon av klimagassutslipp og klimaomstilling

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
53	Dersom foretaket har fastsatt mål for reduksjon av klimagassutslipp skal det oppgi målene i absolutte verdier for utslipp innenfor scope 1 og 2. I tråd med avsnitt 49 til 52 ovenfor og dersom foretaket har fastsatt mål for reduksjon av utslipp innenfor scope 3, skal foretaket også oppgi mål for vesentlige utslipp innenfor scope 3. Det skal særlig opplyses om følgende: (a) målåret og verdien for målåret, (b) basisåret og verdien for basisåret, (c) enhetene som mål er fastsatt i, (d) andelen av scope 1, scope 2 og, hvis oppgitt, scope 3 som omfattes av målet, og (e) en liste over hovedtiltakene som planlegges gjennomført for å nå målene.	Nødvendig dersom relevant Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre
54	Dersom foretak som driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning har vedtatt en omstillingsplan for begrensning av klimaendringer kan det gis opplysninger om denne, herunder en forklaring av hvordan denne bidrar til å redusere klimagassutslipp.	Frivillig
55	Dersom foretaket driver virksomhet i sektorer med høy klimapåvirkning og ikke har en omstillingsplan for begrensning av klimaendringer, skal det oppgi hvorvidt, og i så fall når, det vil vedta en slik omstillingsplan.	Nødvendig dersom relevant

Formålet med opplysningskravet er å gi informasjon om eventuelle utslippsmål foretaket har, og dersom foretaket har slike på plass, - hvilke tiltak som skal gjennomføres for å nå målene. Merk at rapporteringen i dette opplysningskravet må samsvare med opplysninger gitt under opplysningskrav B2 og C2.

Fastsatte mål for reduksjon av klimagassutslipp og tilhørende tiltak

Datapunkt: 53

Opplysningskravet innebærer at foretaket, dersom det har fastsatt mål, skal rapportere mål for reduksjon av klimagassutslipp i scope 1 og 2. Dersom foretaket også har fastsatt mål for reduksjon av scope 3-utslipp, skal det også oppgi mål for de vesentlige scope 3-kategoriene (jf. datapunkt 49-52).

Et **mål** for reduksjon av klimagassutslipp er en selvpålagt forpliktelse til å redusere foretakets klimagassutslipp i et fremtidig år, sammenlignet med klimagassutslippene som ble målt i et valgt basisår (se definisjon under). Målene må med andre ord være målbare, resultatorienterte og tidsbestemte som foretaket tar sikte på å oppnå på sikt. Når et foretak etablerer mål for reduksjon av klimagassutslipp er det noen sentrale elementer som må inngå:

Basisår: Basisår er referansepunktet som progresjon måles med utgangspunkt i. Utslippene i basisåret representerer startstreken for et klimamål og/eller omstillingsplan.

Målår: Målåret er det året foretaket planlegger å nå et bestemt utslippstall (eller prosentvis nedgang) sammenlignet med basisåret. Foretak kan ha kortsiktige - (f.eks. 2030) og langsiktige målår (f.eks. 2050).

Mange foretak vil også ha en forventet vekst i målperioden (fra basisår til målår) og dermed en forventet vekst i klimagassutslipp. Det anbefales at forventet utslippsvekst (i

et «business as usual»-scenario) hensyntas i tiltakene som gjennomføres for å nå utslippsnivået som er definert i målåret.

Et **tiltak** er konkrete handlinger, planer eller beslutninger som foretaket iverksetter for å nå fastsatte mål for utslippsreduksjon og håndtere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter. Tiltak kan variere i omfang og kompleksitet, fra enkle og lett gjennomførbare grep til mer omfattende endringer i drift eller strategi.

Under datapunkt 53 (e) skal foretaket rapportere en liste over alle hovedtiltakene som planlegges gjennomført for å nå målene.

Rapportering på omstillingsplan

En omstillingsplan er en samlet og overordnet plan som viser hvordan foretaket skal omstille virksomheten i tråd med målet om å begrense global oppvarming til 1,5 °C. Planen består av både eksisterende og planlagte tiltak, men innebærer også en mer helhetlig tilnærming ved at den:

- setter en tydelig retning for virksomheten
- kobler tiltak til strategi, forretningsmodell og økonomisk planlegging
- etablerer mål, ansvar og oppfølging av fremdrift over tid
- dekker hele virksomheten og, så langt det er mulig, verdikjeden

Kun foretak som opererer i sektorer med høy klimapåvirkning, det vil si foretak med NACE-koder fra A til H samt M, er pålagt å opplyse om de har utviklet en omstillingsplan. Dersom foretaket ikke har en slik plan, skal det opplyses om hvorvidt, og eventuelt når, en plan vil bli vedtatt.

Sektorer med høy klimapåvirkning

Kode	Navn
A	Jordbruk, skogbruk og fiske
B	Bergverksdrift og utvinning
C	Industri
D	Forsyning av elektrisitet, gass, damp og kjøleluft
E	Vannforsyning, avløps-, renovasjons- og opprydningsvirksomhet
F	Bygge- og anleggsvirksomhet
G	Varehandel
H	Transport og lagring
M	Eiendomsvirksomhet

Viktige prinsipper for utarbeiding av klimamål og omstillingsplan

- **Rapportering av unngåtte utslipp**
  Dersom foretaket inkluderer informasjon i rapporten om unngåtte utslipp, skal den informasjonen presenteres utenfor klimaregnskapet, og ikke som en del av,

eller som reduksjon av utslipp i scope 1, 2 eller 3. **Unngåtte utslipp** er utslipp som hypotetisk ville oppstått dersom et annet produkt, en annen teknologi eller en annen løsning hadde blitt brukt

- **Rapportering av fjerning av CO_2**
  Dersom foretaket inkluderer informasjon i rapporten om fjerning av CO_2 fra atmosfæren, skal den informasjonen presenteres utenfor klimaregnskapet, separat fra foretakets brutto klimagassutslipp og skal ikke trekkes fra scope 1-, 2- eller 3-utslippene ved rapportering av brutto utslipp etter VS.
  Samtidig bør foretaket spesifisere:
  - hvilken aktivitet som fører til fjerningen
  - hvor karbonet lagres
  - om fjerningen er knyttet til egen virksomhet eller verdikjeden
  - hvordan fjerningen er målt eller estimert
  - hvor ofte den overvåkes
  - usikkerheten i beregningen
  - hvordan dobbeltelling med andre foretak er unngått
  - hvordan karbonlageret skal overvåkes over tid, inkludert hvor lenge og hvor ofte overvåkingen skal gjennomføres
  - Se eventuelt Land Sector and Removals Standard v1.1 for videre veiledning.

- Basisåret bør være et nylig år og representativt for foretakets klimagassutslipp. Det bør være et tidsspenn på 1-3 år mellom basisår og et kortsiktig målår. Omstillingsplanen kan også inneholde mer langsiktige mål. Fra og med 2030 anbefales det å oppdatere basisår og målår etter hvert femårsperiode.

Relevante lenker

- For mer informasjon og veiledning knyttet til klimamål og omstillingsplan, se EFRAGs Voluntary Standard Guidance for klimamål og omstillingsplan etter VS samt veileder Land Sector and Removals Standard v1.1
- For veiledning til bruk av NACE-koder: Standard for næringsgruppering

C4 – Klimarisiko

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
56	Dersom foretaket har identifisert klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser som skaper klimarelaterte risikoer for foretaket skal det: (a) kort beskrive disse klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser, (b) oppgi hvordan det har vurdert eiendelenes, virksomhetens og verdikjedens eksponering og sårbarhet for disse farene og omstillingshendelsene, (c) oppgi tidshorisontene for identifiserte klimarelaterte farer og omstillingshendelser, og (d) oppgi hvorvidt det har gjennomført klimatilpasningstiltak i tilknytning til klimarelaterte farer og omstillingshendelser.	Nødvendig dersom relevant Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre
57	Foretaket kan opplyse om potensielle negative effekter av klimarisikoer som kan påvirke dets økonomiske resultater eller forretningsvirksomhet på kort, mellomlang eller lang sikt, og angi om det vurderer risikoen som høy, middels eller lav.	Frivillig

C4 gjelder foretak som har identifisert klimarelaterte farer og klimarelaterte omstillingshendelser som skaper klimarelaterte risikoer for foretaket.

Opplysningene er viktige fordi de gir informasjon om hvordan foretaket kan bli påvirket av både klimaendringer og overgangen til et lavutslippssamfunn. Denne informasjonen er avgjørende for å forstå hvordan eiendeler er sårbare for fysiske klimaendringer og hvordan forhold som endringer i kundepreferanser, endringer i lovverk og tilgang til finansiering kan påvirke foretak finansielt.

Definisjoner

Klimarelaterte farer:
Klimarelaterte farer gir opphav til klimarelaterte fysiske risikoer som oppstår som følge av klimaendringenes innvirkning på foretaket. Disse kan inndeles i akutte farer, som oppstår som følge av enkelthendelser (som tørke, flom, ekstremnedbør og skogbranner), og kroniske farer (som temperaturendringer, havnivåstigning og jorderosjon), som oppstår som følge av langsiktige klimaendringer.

Fysiske risikoer er en funksjon av klimarelaterte farer, foretakets eiendelers og virksomhets eksponering for disse farene, samt hvor sårbart foretaket er for disse farene. Eksempler på klimarelaterte farer er hetebølger, økt hyppighet av ekstreme værhendelser, havnivåstigning, jøkullaup, samt endringer i nedbør- og vindmønstre. Vi kan vurdere hvilke fysiske klimarisikoer en virksomhet kan bli utsatt for, og hvor alvorlige de kan bli, ved å bruke klimascenarioer for svært høye utslipp og kraftige klimaendringer (ofte omtalt som et verstefallsscenario, som SSP5 8.5).

Klimarelaterte omstillingshendelser:
Overgangsrisiko er knyttet til overgangen til et lavutslippssamfunn. Klimarelaterte omstillingshendelser kan være policy- og lovbaserte (f.eks. økte utslippsrapporteringsforpliktelser), teknologibaserte (f.eks. kostnader ved omstilling til teknologi med lavere utslipp), markedsbaserte (f.eks. økte råmaterialkostnader) og omdømmebaserte (f.eks. økt bekymring hos interessenter).

Klimarelaterte risikoer:
Klimarelaterte risikoer betyr fysiske risikoer og overgangsrisikoer som kan oppstå som følge av at foretakets eiendeler og forretningsaktiviteter utsettes for klimarelaterte farer.

Verdikjede:
Hele spekteret av aktiviteter, ressurser og forbindelser knyttet til foretakets forretningsmodell og det eksterne miljøet der det driver virksomhet.

Tidshorisonter:
Ved utarbeiding av bærekraftsrapporten skal foretaket legge følgende tidshorisonter til grunn:

(a) for kort tidshorisont, ett år,
(b) for mellomlang tidshorisont, fra to til fem år, og
(c) for lang tidshorisont, mer enn fem år.

EKSEMPEL PÅ RAPPORTERING FOR EN SMB SOM LEVERER TREPANEL OG LISTVERK:

- Foretaket har identifisert klimarelaterte fysiske risikoer knyttet til økt ekstremnedbør og flom ved foretakets lokasjon. I tillegg er det identifisert omstillingsrisiko knyttet til strengere klima- og energikrav fra myndigheter og marked.
- Vurderingen er basert på foretakets geografiske plassering, type eiendeler og avhengighet av kontinuerlig drift. Eksponering og sårbarhet er vurdert kvalitativt, inkludert konsekvenser for drift og leveranser ved ekstreme værhendelser.
- Risikoene vurderes som relevante på kort og mellomlang sikt.
- Foretaket har iverksatt enkle forebyggende tiltak og beredskapsrutiner for å redusere konsekvensene av ekstremvær, men har ikke gjennomført større klimatilpasningstiltak.
- Potensielle økonomiske konsekvenser vurderes som middels.

Relevante lenker:

- Les mer om Klimarisiko i Miljødirektoratets veileder
- Klimarelaterte omstillingshendelser i henhold til TCFD

Detaljert modul: Sosiale indikatorer

Sammenheng med norsk regelverk

Se til Grunnmodul – Sosiale indikatorer for veiledning om hvordan foretaket kan forholde seg til overlapp og sammenhenger med rapporteringsplikter etter norsk lov, for eksempel aktivitets – og redegjørelsesplikten og åpenhetsloven.

C5 – Generelle tilleggsopplysninger om arbeidsstyrken

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
58	Foretaket skal opplyse om personalgjennomtrekk blant ansatte for rapporteringsperioden	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller mindre
59	Foretaket kan oppgi kvinneandelen på ledelsesnivå for rapporteringsperioden.	Frivillig
60	Foretaket kan oppgi antall selvstendig næringsdrivende uten ansatte som utelukkende arbeider for foretaket, samt midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr "arbeidskrafttjenester".	Frivillig

Formålet med opplysningene er å gi brukerne av rapporten ytterligere innsikt i arbeidsstyrkens sammensetning. Opplysninger om personalgjennomtrekk kan si noe om virksomhetens evne til å tiltrekke, utvikle og beholde medarbeidere, mens opplysninger om kjønnsbalansen på ledernivå kan gi innsikt i mangfold i beslutningstakende roller. Opplysninger om selvstendig næringsdrivende og innleid arbeidskraft kan bidra til å belyse hvor stor del av virksomhetens arbeidskraft som består av personer som ikke er ansatt i virksomheten.

Personalgjennomtrekk

Datapunkt: 58

Personalgjennomtrekk/turnover: Antall faste ansatte som har forlatt foretaket frivillig eller på grunn av oppsigelse, pensjon eller dødsfall i tjeneste. I henhold til EFRAGs Voluntary Standard Guidance bør personalgjennomtrekk beregnes på følgende måte:

$$\frac{Antall\ ansatte\ som\ forlot\ virksomheten\ i\ løpet\ av\ rapporteringsåret}{Gjennomsnittlig\ antall\ ansatte\ i\ rapporteringsåret}\ x\ 100$$

Gjennomsnittlig antall ansatte: Gjennomsnittlig antall ansatte i rapporteringsåret, målt i antall personer.

Kvinneandelen på ledelsesnivå

Datapunkt: 59

Ledelsesnivå: Med mindre foretaket har etablert en egen definisjon, og oppgir denne, defineres *ledelsesnivå* som nivået under styret.

For å beregne kvinneandel på ledelsesnivå kan følgende beregningsmetode benyttes:

$$\frac{Antall\ kvinnelige\ representanter\ på\ ledelsesnivå}{Antall\ mannlige\ representanter\ på\ ledelsesnivå} = kjønnsbalanse$$

Antall selvstendig næringsdrivende og midlertidig ansatte formidlet av arbeidskrafttjenester

Datapunkt: 60

For å avgjøre om foretaket på frivillig basis burde besvare opplysningskravene i datapunkt 60, kan foretaket vurdere følgende faktorer: (1) forholdet mellom ansatte og selvstendige næringsdrivende engasjert av foretaket og midlertidige arbeidstakere, spesielt i tilfeller av betydelig og/eller økende avhengighet av eksterne og/eller midlertidige ressurser og (2) hvorvidt risikoen for negative påvirkninger på selvstendig næringsdrivende eller midlertidige arbeidstakere er større enn for foretakets egne ansatte.

Informasjonen kan fremstilles i følgende tabell:

Typer arbeidere	Antall selvstendig næringsdrivende og midlertidig ansatte som tilbyr arbeidskrafttjenester
Samlet antall selvstendig næringsdrivende uten personell som utelukkende arbeider for foretaket	
Samlet antall midlertidig ansatte formidlet av foretak som primært tilbyr arbeidskrafttjenester	

Relevante lenker

Les mer på Arbeidstilsynets nettsider om innleie av arbeidskraft

C6 – Tilleggsopplysninger om egen arbeidsstyrke – Menneskerettighetspolicyer og -prosesser

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
61 (a)	Foretaket skal besvare følgende spørsmål: Har foretaket etiske retningslinjer eller menneskerettighetspolicy for egen arbeidsstyrke? (JA/NEI)	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre
61 (b)	Hvis ja, omfatter disse: i. barnearbeid (JA/NEI), ii. tvangsarbeid (JA/NEI), iii. menneskehandel (JA/NEI), iv. diskriminering (JA/NEI), v. forebygging av ulykker (JA/NEI), eller vi. annet? (JA/NEI – hvis ja, spesifiser).	Nødvendig dersom relevant Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre
61 (c)	Har foretaket en ordning for klagebehandling for egen arbeidsstyrke? (JA/NEI)	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre

Formålet med rapporteringskravet er å gi brukeren av rapporten innsikt i hvilke retningslinjer, prosesser og varslingsrutiner som er etablert for å ivareta egne ansattes rettigheter. I forlengelse av dette bidrar opplysningskravet til at foretak kan informere om hvordan de arbeider for å forhindre, adressere og rette opp menneskerettighetsbrudd begått i forbindelse med forretningsdrift.

Definisjoner

Barnearbeid: Arbeid som fratar barn deres barndom, potensial og verdighet, og som er skadelig for den fysiske og mentale utviklingen. Det omfatter arbeid som er mentalt, fysisk, sosialt eller moralsk farlig og/eller forstyrrer deres skolegang (ved å frata dem muligheten til å gå på skolen).

Tvangsarbeid: Alt arbeid eller enhver tjeneste som kreves av enhver person under trussel om straff, og som personen ikke har tilbudt seg av fri vilje, som definert i ILO-konvensjonen om tvangsarbeid av 1930 (nr. 29). I dette begrepet inngår alle situasjoner der personer blir tvunget til å utføre arbeid på en hvilken som helst måte.

Menneskehandel: Rekruttering, transport, overføring, innlosjering eller mottak av personer, herunder utveksling eller overføring av kontroll over disse personene, ved hjelp av trusler om eller bruk av makt eller andre former for tvang, bortføring, bedrageri, villedning, maktmisbruk eller utnyttelse av sårbar stilling eller ved å gi eller motta betaling eller fordeler for å oppnå samtykke fra en person som har kontroll over en annen person, for utnyttelsesformål.

Diskriminering: Diskriminering kan forekomme direkte eller indirekte. Direkte diskriminering finner sted når en person blir behandlet mindre gunstig enn andre som er

i en lignende situasjon. Indirekte diskriminering finner sted når en tilsynelatende nøytral regel er til ulempe for en person eller en gruppe som har visse felles egenskaper. Se også til Likestillings- og diskrimineringsombudets sider for mer forklaring på hva diskriminering er.

Forebygging av ulykker: Med forebygging av ulykker menes policyer og initiativer for å forebygge ulykker på arbeidsplassen og sørge for ansattes sikkerhet og velvære. Dette omfatter ikke bare tiltak for å redusere fysiske risikoer, men også tilrettelegging av et trygt og inkluderende arbeidsmiljø uten diskriminering og trakassering.

Eksempler/tilleggsopplysninger

Mange norske foretak er omfattet av åpenhetsloven og er gjennom dette pålagt å gjennomføre aktsomhetsvurderinger for å stanse, forebygge og begrense negative konsekvenser på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Norske myndigheter forventer, uavhengig av loven, at norske selskaper kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP). Foretak som er omfattet av åpenhetsloven vil finne igjen mye av de samme opplysningskravene i den detaljerte modulen for sosiale indikatorer.

Policyer og prosesser som adresserer menneskerettigheter, herunder arbeidstakerrettigheter, er en sentral del av en virksomhetens aktsomhetsvurderinger, på samme måte som etablering og oppfølging av varslingskanaler og/eller klagebehandlingsmekanismer er avgjørende for både å avdekke og rette opp menneskerettighetsbrudd knyttet til ens forretningsdrift.

C7 – Menneskerettighetshendelser

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
62 (a)	Foretaket skal besvare følgende spørsmål: Har foretaket bekreftede hendelser i egen arbeidsstyrke i tilknytning til: i. barnearbeid (JA/NEI), ii. tvangsarbeid (JA/NEI), iii. menneskehandel (JA/NEI), iv. diskriminering (JA/NEI), eller v. annet? (JA/NEI - hvis ja, spesifiser).	Nødvendig Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre
62 (b)	Hvis ja, kan foretaket beskrive hvilke tiltak som er truffet for å håndtere hendelsene beskrevet ovenfor.	Frivillig
62 (c)	Kjenner foretaket til bekreftede hendelser som involverer arbeidere i verdikjeden, berørte lokalsamfunn, forbrukere og sluttbrukere, og som er identifisert i rapporteringsperioden? Hvis ja, spesifiser.	Nødvendig dersom relevant Frivillig for foretak med 10 ansatte eller færre

Formålet med opplysningskravet er å opplyse om faktiske menneskerettighetsbrudd som involverer arbeidere i verdikjeden, berørte lokalsamfunn og/eller forbrukere og sluttbrukere knyttet til foretakets egen virksomhet og verdikjede, herunder gjennom dets produkter eller tjenester, samt gjennom dets forretningsforbindelser. Opplysningskravet gir foretaket anledning til å beskrive hvordan de har blitt gjort oppmerksom på menneskerettighetsbruddene, hva bruddene består i og hvordan de har arbeidet, eller arbeider, for å håndtere dem.

Definisjoner

Hendelse: en formelt innsendt klage registrert hos foretaket eller gjennom ansvarlige myndigheter, eller et tilfelle av manglende overholdelse identifisert av foretaket gjennom egne prosedyrer.

Bekreftet hendelse: I henhold til EFRAGs Voluntary Standard Guidance punkt 177 skal bare hendelser som både er dokumentert gjennom objektiv, faktabasert og etterprøvbar informasjon, og som har vært gjenstand for en formell avgjørelse fra en domstol, OECD (i Norge: Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv) eller en forvaltningsmyndighet, rapporteres. Pågående saker og andre tilfeller registrert av foretaket omfattes ikke.

Ansvarlige myndigheter er eksterne, offisielle organer som ikke er relatert til foretaket, og som er utpekt til å håndheve og overvåke lover og forskrifter på et bestemt område, og sikre samsvar og offentlig sikkerhet. Dette er vanligvis offentlige etater eller organisasjoner som fører tilsyn med regelverkssamsvar. Aktuelle organer kan for eksempel være Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv, Forbrukertilsynet, Likestilling og -diskrimineringsombudet, Diskrimineringsnemnda, Arbeidstilsynet, Sivilombudet, Domstolene.

EKSEMPEL PÅ RAPPORTERING

I rapporteringsåret ble det rapportert to saker knyttet til trakassering gjennom EKSEMPEL AS' varslingskanal. Sakene ble håndtert i tråd med interne rutiner, og inkluderte oppfølging av de involverte og nødvendige tiltak som personlige samtaler og en skriftlig advarsel. EKSEMPEL AS har nulltoleranse for trakassering og har forebyggende planer for håndtering av saker i tråd med aktivitetsplikten i likestilling og diskrimineringsloven.

Detaljert modul: Indikatorer for god forretningsskikk

C8 – Inntekter fra visse aktiviteter

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
63	Dersom foretaket har virksomhet i en eller flere av følgende sektorer, skal det oppgi sine relaterte inntekter i sektoren(e): (a) forbudte våpen (antipersonellminer, klasevåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen), (b) dyrking og produksjon av tobakk, (c) Sektoren for fossile brensler (kull, olje og gass), inkludert en spesifikasjon av inntekter som stammer fra henholdsvis kull, olje og gass, (d) Produksjon av kjemikalier, det vil si om foretakets aktiviteter omfattes av divisjon 20.2 i vedlegg I til forordning (EF) nr. 1893/2006	Nødvendig dersom relevant

Formålet med opplysningskravet er åpenhet rundt foretakets inntekter fra sektorer som er knyttet til særlig negativ påvirkning på mennesker og miljø.

Ytterligere veiledning

Datapunkt 63

Det er definisjonen som kommer frem av standarden som skal følges når foretaket vurderer hvorvidt det har virksomhet eller aktivitet i de aktuelle sektorene. Tilleggsopplysninger:

Forbudte våpen: Opplysningen kan være relevant for virksomheter som rapporterer til banker, investorer eller andre finansmarkedsaktører, fordi den er koblet til SFDRs indikatorer for vesentlige negative bærekraftspåvirkninger (PAI-indikatorer). Opplysningen gjelder eksponering mot forbudte våpen.

Tobakk: Eksempelvis vil inntekter fra dyrkning og produksjon av tobakk omfattes, men salg av tobakk vil falle utenfor. Opplysningen kan være relevant for brukere av bærekrafts- og klimareferanseindekser, fordi den støtter rapporteringen av ESG-faktorer etter EUs benchmarkregelverk.

Sektoren for fossilt brensel: I norsk kontekst er sektoren for fossilt brensel særlig aktuell. I en tidligere versjon av standarden fremgikk det at å ha virksomhet i sektoren for fossilt brensel forstås som *at foretaket har inntekter fra leting, utgraving, utvinning, produksjon, bearbeiding, lagring, raffinering eller distribusjon, herunder transport, lagring og handel av fossilt brensel.*

Denne definisjonen er ikke inkludert eksplisitt i ny standard, men videreføres i veilederen med henvisning til definisjonen i SFDR. Definisjonen over vil treffe mange norske foretak, men det vil også være mange av leverandørselskapene til olje og gassektoren som vil falle utenfor definisjonen.

Eksempelvis vil inntekter fra vedlikehold av plattformer eller IT systemer til en olje- og gasskunde falle utenfor, mens inntekter fra letevirksomhet eller transport av olje være omfattet av definisjonen. Videre er kravet i definisjonen at det skal

være fossilt brensel, dvs. ikke-fornybare karbonbaserte energikilder som fast brensel, naturgass og olje. Andre fossilbaserte produkter som for eksempel smøreoljer, asfalt o.l. vil ikke inngå i definisjonen.

Produksjon av kjemikalier: Opplysningen kan være relevant for banker, investorer og andre finansmarkedsaktører som følger SFDR-regelverket. Informasjonen brukes blant annet til å vurdere eksponering mot selskaper som produserer kjemikalier. Merk at det her står Division 20.2, ikke divisjon 20 som helhet. Divisjon 20.2 er den spesifikke NACE-kategorien for produksjon av pesticider og andre landbrukskjemiske produkter, ikke kjemikalieproduksjon generelt.

C9 – Kjønnsfordeling i styringsorgan

Pkt. nr:	Datapunkt:	Type datapunkt:
64	Dersom foretaket har et styringsorgan, skal det oppgi dets kjønnsfordeling	Nødvendig dersom relevant

Formålet er å gi opplysning om kjønnsbalansen i foretakets styre. Dette gjøres ved å beregne forholdstallet mellom kvinner og menn ved bruk av følgende formel. Styringsorganet er foretakets øverste beslutningsorgan, og vil i norske foretak normalt være styret.

Definisjoner og eksempler

Kjønnsbalanse = kvinnelige styremedlemmer / mannlige styremedlemmer.

EKSEMPEL:

4 kvinnelige styremedlemmer / 8 mannlige styremedlemmer = 0,5 kvinnelige styremedlemmer per mannlige styremedlem.

I beregningen over kjønnsbalanse kan man legge til grunn det juridiske kjønnet til medlemmet.

Merk også at det i henhold til norsk lovgivning er krav til kjønnsbalanse i styret jf. aksjelovene § 6-11a, § 6-11b og representasjonsforskriften.